

בס"ד

ערש"ק ראה תשפ"ו

"מכון שבתך"

אות ו' על דרך הדרש הרמז והסוד

ווי העמודים

נפלאות האות ו'

צורת השופר כו' ובכוונות השופר

סדר למשנה - מסכת קידושין

ביאור סדר הפרקים והמשניות של מסכת קידושין

שיעורים הנאמרים מפי מוה"ר

ר' אברהם צבי קלוגער שליט"א

ביהמ"ד "נזר ישראל" בית שמש

לקבלת המאמרים בדוא"ל: nezerisroel@gmail.com

מכון שבתך

אות ו' - ספר התמונה

על דרך הדרוש - ווי העמודים

אות ו' כנגד האמת שהיא עמוד לעולמה

והנה נתבונן עוד בדברי ספר התמונה על אות ו' שכתב שהיא כנגד התפארת, והיא "עמוד" לעולמה, והיא מלשון ווי העמודים, דלכאורה מה המכוון בזה שהו' היא עמוד, ובוודאי בפשטות היינו שהצורה של האות ו' הינה כעמוד, ולא עוד אלא שהתפארת היא מדתו של יעקב אבינו שמדתו "אמת", כמו שכתוב "תתן אמת ליעקב", ועל אמת אחז"ל שהיא עמוד לעולם, כמו שכתוב בגמרא בשבת (קד.) באגדתא על האותיות שהאותיות של אמת יש להם מושב רחב כי "קושטא קאי", ואילו האותיות "שקר" אין להם רגלים רחבות כי "שיקרא לא קאי" הרי שהתפארת שהיא מדת האמת הינה עמוד המקיים את העולם, וכמו שאחז"ל עוד במשנה בספ"ק דאבות (פ"א מ"ח) שהעולם עומד על האמת ועל הדין ועל השלום, ועל כן האות ו' מסמלת את כח העמידה של הבריאה.

ט"ו ווין שבאמת ויציב כנגד ווי העמודים

אולם מצינו בזה דברים נפלאים המרחיבים את הדברים מיסודם, והם דברי הארחות חיים (רבי אהרן מלוניל, הלכות ברכות סימנים ג' - ד') שכתב על ברכת אמת ויציב שיש בה ט"ו ווין בתחילתה, כי חשדוהו למשה במעשה המשכן שלקח ט"ו

שקלים לעצמו כי בחשבון הכסף נחסר להם כחשבון הזה, ולבסוף מצאו שהכסף הזה עשו ממנו ה"ווין לעמודים", ועל כן תיקן משה רבינו השבח הזה של אמת ויציב שיש בו ט"ו ווי"ן, הרי לן שווי העמודים הם אלו שהעידו על מידת האמת של משה רבינו, והם היו שייכים דייקא לעמודים ששם מקום האמת, כי האמת מעמדת העולם כנ"ל, הרי לן שייכות האות ו' לעמוד ולאמת וכמו שכתב בספר התמונה באות ו' שזה "מלשון ווי העמודים".

מלשון הארחות חיים ובעלי התוספות בזה

ונביא בתחילה את לשונו של הארחות חיים טרם נלך ונמשיך לעיין במשמעותן של הדברים, והאי לן לשונו "ויש בתחלת הברכה הזאת ט"ו תיבות מתחילות בוא"ו הטעם כי במעשה הווי"ן חשדוהו למשה שגנב ט"ו שקלים והוא שם אותם בווי העמודים והותירו ט"ו ווי"ן שנאמר והמלאכה היתה דים והותר ובאו אלו הט"ו ווי"ן לפני הקב"ה להוציאן מן החשד. וי"א שאלו הט"ו ווי"ן נקבעות כנגד ט"ו מעלות שבתהילים וכנגד ט"ו שבחים שבישתבח והשבחות הם ווי העמודים המעמידים את העולם כדאיתא בהגדה".

והנה מה שכתב בארחות חיים שחשדוהו למשה

על גניבת ט"ו שקלים אינו מבואר להדיא בלשונות חז"ל, ואדרבא במדרשי חז"ל^א (וע"ע בכורות ה.) כתיב שלא מצאו את האלף ושבע מאות חמשה ושבעים שקלים, אולם מצאתי כן כבר בבעלי התוספות דלהלן (שמות לח כא), שכתבו כן וכן כתבו שנתקנו הט"ו שבחים של אמת ויציב כנגד אלו השקלים שנמצאו בווי"ן.

וזה לשונם: "וי"מ לכך אמר משכן העדות משה אמרו בשעה שחשדוהו שגנב ט"ו שקלים ממלאכת המשכן אמר משה אני רוצה שיהיה המשכן עדות וחזרו ומנו ומצאו חשבונם. והיינו דכתיב והמלאכה היתה דים וכו' קח וא"ו דוהמלאכה וה"א דהיתה ודלי"ת דדים ועולים ט"ו כלומר ט"ו שקלים הותר. ומיד נתן משה ט"ו תושבחות להקב"ה ואלו הן ויציב ונכון וקים וכו' דיש שם ט"ו ווי"ן של שבח".

סוד האותיות י"ה בעמודי החצר והקלעים והווים

והנה במעשה העמודים מבואר בפסוקים שעשו עשר עמודים בצד מזרח של החצר שהוא ברוחב חמישים אמה, ומתוכם יש את פתח

המשכן שהוא עשרים אמה, ויש חמש עשרה אמה נוספים מימין הפתח ועוד חמש עשרה אמה נוספים משמאל הפתח שעליהם היו קלעים כמו שהיו קלעים סביבות כל החצר.

והנה הפסוק (שמות כז יד) מתאר את החמש עשרה אמות שהיו משני צידי הפתח בשם "כתף" וכמו שכתוב שם: "חמש עשרה אמה קלעים לכתף", ובדברי האריז"ל מבואר שיש כאן רמיזא וסוד לזכרון, כי 'חמש עשרה' הם כנגד האותיות י"ה, ובהכאת האותיות יו"ד בה"י, הרי לן ג' מאות (כי $20 \times 15 = 300$), וזה כנגד כתף אחד הימיני, ואם נכה עוד יו"ד בה"ה עולה ב' מאות, (כזה: $20 \times 10 = 200$), והם כנגד הכתף השנית השמאלית, ויחד הרי הם עולים כמנין ת"ק (500) כמספר כת"ף, והיינו חמש עשרה אמה קלעים לכתף, כי חמש עשרה היינו האותיות י"ה ובהכאתם הרי לן כמספר כת"ף. (עיין חסדי דוד נא.², קצתן של דברים, ובספר הליקושים, תרומה יותר באריכות, ושם מבואר גם שייחוד זה מועיל לזכרון).

האותיות י"ה באבני השוהם שבכתפי הכהן גדול ובכתפו של הכהן גדול מצינו שהיו עליו שני אבני השוהם ועל כל אבן ואבן היו

^א מדרש רבה שמות (נא ו) משכן העדות אשר פקד על פי משה כל מה שהיו עושים עושים ע"פ משה שנאמר אשר פקד על פי משה וכל מה שהיה משה עושה על ידי אחרים שנאמר עבודת הלויים ביד איתמר בן אהרן הכהן לא עשה אלא משנגמרה מלאכת המשכן אמר להם בואו ואני עושה לפניכם חשבון אמר להם משה אלה פקודי המשכן כך וכך יצא על המשכן עד שהוא יושב ומחשב שכן באלף ושבעה מאות וה' וע' שקל מה שעשה וויים לעמודים התחיל יושב ומתמיה אמר עכשיו ישראל מוצאין ידיהם לאמר משה נטלן מה עשה האיר הקב"ה עיניו וראה אותם עשויים וויים לעמודים אותה שעה נתפייסו כל ישראל על מלאכת המשכן מי גרם לו ע"י שישב ופייסן הוי אלה פקודי המשכן ולמה עשה עמהם חשבון הקב"ה יתברך שמו מאמינו שנא' (במדבר יב) לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא".

"ולמה אמר להם משה בואו ונעסוק במשכן ונחשב לפניכם אלא ששמע משה ליצני ישראל מדברים מאחריי שנאמר (שמות לג) והיה כבוא משה האהלה ירד עמוד הענן ועמד פתח האהל ודבר עם משה (שם) והביטו אחרי משה ומה היו אומרים ר' יוחנן אמר אשרי יולדתו של זה ומה היא רואה בו כל ימיו הקב"ה מדבר עמו כל ימיו הוא מושלם להקב"ה זהו והביטו אחרי משה ר' חמא אמר היו אומרים חמי קדל דבריה דעמרם וחבירו אומר לו אדם ששלט על מלאכת המשכן אין אתה מבקש שיהא עשיר כששמע משה כך א"ל משה חייכם נגמר המשכן אתן לכם חשבון אמר להם בואו ונעשה חשבון הוי ואלה פקודי המשכן".

^ב חסדי דוד (נה.), "ויהחוי"ג דמוח הדעת דמ"ם ירדו בין ב' כתפין דא"א דכל כתף גי' ת"ק ת"ק דחסד לאבא המלביש לצד ימין דא"א ויש שם כללות דא"א והם כתר וחכמה דבינה דמ"ה וז"א דחכמה דבין והם ב' יו"ד ה"י יו"ד ה"ה דיונין ודההי"ן ובהיותם בהכאה גי' כת"ף וגם כי כתף הוא כמספר צבאות ע"ה והוא סוד הנצח דעתיק הכלול מההוד המלובש שם והם משולבים דיונין קודם לההי"ן כי אבא גובר בצד ימין וב' י"ה הנזכר הם גי' אדנ"י והם מנוקד כל האות בפתח ואות י' א' בקמ"ץ וכ"ז יושבנו בשם ע"ב בלי נקוד שהוא אבא והת"ק דגבו' לאימא המלבשת לצד שמאל דא"א ושם גי"כ יש כללות או"א והם בינה דבינה דמ"ה וז"א דבינה דבין והם גי"כ ב' שמות יו"ד ה"י יו"ד ה"ה ובהכאה גי' כת"ף והוא גי"כ מספר צבאות הוד דעתיק כלול מהנצח ומשולבים דההי"ן קודם לדיונין כי אימא גוברת בצד שמאל ומנוקדים כל האותיות בקמ"ץ חוץ מגי' ההי"ן בפתח ומספר נקודת הימין הם עי' ונקודות השמאל הם קי"ל מספר ה' הווי"ת והג' והב' הם קלע וז"ס ט"ו אמה קלעים לכתף כי ט"ו הם או"א שהם י"ה וקל"ע הם הנקו' וכת"ף הוא הי"ה בהכאה".

בחטא העגל שבר משה הלוחות וירדה השכחה לעולם (עירובין נד.).

כח השירה לזכרון

ובמו כן שיר"ה יש בה אותיות ש"ר וי"ה ומכפילות והכאת ה' בה' נעשה ש"ר, והשירה יש בה כח לזכרון כידוע, והיינו מכח ייחוד הכתפין שבה, שהוא בא מכח האותיות שיר"ה, ומועיל לזכרון. וראה בספרנו מכון שבתך על פרק שירה בשירת השור בשייכות השור לשיר"ה וכדאיתא בברייתא דפרק שירה ששירת השור הינה הפסוק של השירה, אז ישיר משה וכו'.

מאחוריים לפניו ומשכחה לזכרון בכתף

והנה אבני השוהם עמדו בכתפי הכהן גדול ששם המעבר בין האפוד שבאחוריים אל החושן הנמצא בצד הפנים, וידוע שהאחוריים מסמלים את השכחה והפנים מסמלים את הזכרון כמבואר רבות בכתבי מרן ז"ל, ומעתה באבני השוהם ששם המעבר מאחוריים לפניו שם סוד הזכרון, וכנגד זה בווי העמודים הנשכחים במנינו של משה, שם נתגלתה האמת והט"ו ווי"ן שהעידו על האמת והנאמנות של משה רבינו, וזה על ידי ה"זכרון" שנתגלה על הכסף שנשכח חשבוננו.

זכרון וזכרות והזדקרות

והנה כח הזכרון, הוא כח של זכרות המזקר ועולה היפך הדבר הנשכח הנופל ונרדם, והיינו האמת שהיא "עמוד לעולמה" בסוד "קושטא קאי" וזה בצורת האות ו' העומדת

ששה משמותם של השבטים, ועליהם כתיב "על שני כתפיו לזכרון", הרי לן שמספר כת"ף מועיל לזכרון, ולכן הייחוד הזה של חשבון הכאת י"ה שעולה כמספר כת"ף, יש בו תועלת לזכרון, וכל זה מבואר בדברי מרן האריז"ל, ובשילוב הוספה מאמרי פנחס¹ להרה"ק מקוריץ.

גם האות ו' בעמודי החצר ובאבני השוהם

והנה כמו שנרמז בקלעים הללו האותיות י"ה של שם הוי"ה כן נרמז בהם אות ו' של שם הוי"ה, שהרי בכל עמודי החצר היו "ווי"ם לעמודים" שעליהם היו נתלים הקלעים לכתף, שהם סוד האותיות י"ה, הרי לן האותיות יה"ו במעשה הקלעים.

ומעתה בין נבין, שגם באבני השוהם המונחים על הכת"ף שיש בו כפילות והכאת י"ה, העולים כת"ף, וגם יש בהם כח האות ו', שהרי "ששה" משמות השבטים היו על כל אבן ואבן הרי לן האותיות יה"ו.

סוד השור וכתפיו

וזה סוד ה"שור" שעליו אחז"ל (חובא ברש"י דברים לג יב) ש"אין לך נאה מבשור יותר מכתפיו", שעליהם נמצא העול של המחרשה שבהם חורש השור את השדה, ועתה הבט וראה נפלאות דהנה השור יש בו אותיות ש"ר שעולים כמנין הכאת האותיות י"ה - העולים ש"ר, ויש בו באמצעו גם את האות ו', של ש"ו"ר, ונמצא יש בו יה"ו.

ואולי יש לומר, שהשור יש בו שייכות לזכרון וככתוב (ישעיה א ג) "ידע שור קוניהו", אולם על ידי שחטאו ישראל בתבנית שור אוכל עשב

¹אמרי פנחס - שער א - תורה נביאים כתובים (אות פה), "רמז בתורה על היחוד לזכירה, על שתי כתפיו לזכרון, וע"י תורה הוא תכשיטי כלה יכול ליתן להבין".

אמרי פנחס - שער ח - לקוטים (אות עג), "אמר לנו שתמיהה בעינו איך האריז"ל לא ראה הרמז [נ"א הרמב"ן] בפ"י על התורה היחוד של [שם] זכרון באי"ה שמחבר הכתפים של או"א, והוא כמעט כתוב בפירוש על שני כתפיו לזכרון, והבן".

כעמוד לעולמה וכלשון ספר התמונה. והיינו בסוד מדת הברית שיש בה כח העמידה, בבחינת הקמת הברית, ובסוד שחלם יוסף שהוא יסוד עולם על "קמה אלומתי וגם נצבה".

ואף שהאות ו' הינה בתפארת כדברי בעל התמונה, אולם הלא הו' יש בה שני ווין, שהרי היא נהגית ונכתבת באופן כזה: ו"ו, והיינו כנגד התפארת והיסוד הנמשך ממנו וכמו שכתב מרן ז"ל על הפסוק "אלה תולדות יעקב יוסף" כי יעקב בת"ת ויוסף ביסוד, ולכן כחדא אזלא,

**

מספר שש ומספר תשע לשקר ולאמת

והנה יש כאן דבר נפלא, ולא נמנע מלציין, דהנה ידוע שמספר שש רומז לשק"ר העולה במספרו שש מאות, ואילו האמת רמוזה במספר תשע, כי אמ"ת במס"ק עולה תשע, ולכן כתבו הספה"ק (בספרי רבי צדוק הכהן ועוד) שמספר תשע תמיד ישאר על עומדו, והיינו שכל שנכפיל את מספר תשע יחזור שוב למספר תשע כשנחשבנו במספר קטן, וזה מורה על מדת האמת שבכל מקום שהוא ובכל אופן שהוא ישאר על עומדו ולא יפיג טעמו וריחו לא נמר.

ט"ו ווין מהפכים משקר לאמת ומשש לתשע

ועתה יובן סוד הט"ו ווין" דייקא, כי ט"ו פעמים ו' עולה צ', והיינו שהו' שזה מספר השקר כשנכפילנו במספר ט"ו יעלה לתשע ויעבור לכח

*

ונעתיק עתה כאן בסמוך עוד מאמר אשר אתנו בכתובים על ווי העמודים, ועל רמיזת צורת כתב האותיות, ומספר כל האותיות הרמוזים בווי העמודים הללו, ועל השייכות

ושניהם מרמזים על העמידה והאמת, וכדלהלן בסמוך עוד בזה.

עדים בעמידה כווי העמודים

והנה ווי העמודים הם היו ה"עדים" לנאמנותו של משה רבינו, וקי"ל שעדים צריכים להעיד עדותם בעמידה דייקא, והיינו שדייקא ווי העמודים שמורים על עמידתם הם שהעידו על נאמנותו של משה, וצורתם כאות ו' שמדתו אמת, שהיא עמוד לעולמה, וכמבואר בריש מאמרינו מהא דקושטא קאי.

מדת האמת שמספרה תשע, והיינו שט"ו ווין" מעידים על כח האמת.

היסוד כמדה ששית וכמדה תשיעית וכנגד שקר ואמת

והבן בסודן של דברים, דהנה היסוד צורתו כו', והוא המדה הששית, אולם בצירוף המוחין הרי שהיסוד הוא המדה התשיעית, והיינו כשנחבר אל ששת המידות את השלשת מוחין הרי לן "אמת" כי החיבור למוחין היינו חיבור ה - ו"ה, אל ה - י"ה, וזה המספר של צ', מספר התשיעי של היסוד, ואז יש זכרון של המוחין והאמת לבלתי לכת אחרי המידות ללא המוחין ששם אחיזת כל השקר, והדברים ידועים וארוכים.

המיוחדת של האות ו' להנך ווי העמודים. ובסוף המאמר מובאים דברי ההפלאה בכל זה והדברים משלימים ביותר אל המאמר שלפנינו כאן בענייני החיבור של הי"ה אל הו', והט"ו ווין", וכח

הזכרון הרמוז בהם, ישמע חכם ויוסיף לקח, כי
כולם הם בנויים מהקדמות הנהר היוצא מעדן
מעיינו של האריז"ל, אשר מימיו מקור מים חיים
הנובעים ממקור החכמה, ומשם יפרדו והיו
להרבה ראשים.

ווי העמודים - למידת צורת הכתב מהכינוי של ווי העמודים

ווי העמודים

למידת צורת הכתב מהכינוי של ווי העמודים

ארבע שיטות בגמרא בצורת הכתב והלשון ממתן
תורה ועד היום

הנה בגמרא בסנהדרין (כא: כב.) ישנה סוגיא
נפלאה הקצרה בכמותה ורבה באיכותה, על
עניין הכתב והלשון של התורה, האם הכתב
אשורית שיש לנו כיום הוא זה שבו ניתנה תורה
או שזה נשתנה אחר כך בימי הגלות, ויש בגמרא
בזה שלשה שיטות, שיטת מר זוטרא ואיתימא מר
עוקבא היא שבתחילה ניתנה תורה לישראל
בכתב עברי ובלשון הקודש ואחר כך נשתנו
הדברים בימי עזרא הסופר שיהיה כתב אשורי
ולשון ארמית, ולבסוף ביררו ישראל כתב
אשורית ולשון הקודש, והגמרא לומדת שם
מפסוקים שאכן היו שינויים בכתב ובלשון של
התורה, וכבר עמדו כל המפרשים שם להבין לפי
זה את מאמר חז"ל שם וסמך שבלוחות בנס היו
עומדין ואילו בכתב עברי אינו כך והיאך נימא
שניתנה תורה בכתב עברי. אולם אין זה עיקר
המכוון במאמר שלפנינו.

ומביאה הגמרא ברייתא בה מוזכר שיטת רבי
יוסי^ה שמסייעת לזה שאכן נשתנה
הכתב בימי עזרא וזה נחשב כאילו מתן תורה
חדש בימי עזרא, והיינו שנשתנה הכתב מכתב
עברי לכתב אשורית.

שיטת רבי

ושיטת רבי היא שבתחילה ניתנה תורה בכתב
אשורית ובלשון הקודש, ואחר כך חטאו
והפסידו מעלה זו, ונהפך להם לרועץ, וכיון
שחזרו בתשובה שוב חזר להם כתב האשורית.

שיטת רבי שמעון בן אלעזר ולימודו מווי העמודים

ושיטת^ה רבי שמעון בן אלעזר משום רבי אליעזר
בן פרטא שאמר משום רבי אלעזר
המודעי שלעולם לא נשתנה הכתב ומאז ומתמיד
היה לישראל את כתב האשורית שלפנינו.

ולומד זאת מהפסוק של "ווי העמודים" "מה
עמודים לא נשתנו אף וויים לא נשתנו",
ועוד ראיה הוא מביא מעוד פסוק המוזכר

^ה סנהדרין (כא:), "אמר מר זוטרא ואיתימא מר עוקבא בתחלה ניתנה תורה לישראל בכתב עברי ולשון הקודש חזרה וניתנה להם בימי עזרא בכתב אשורית ולשון ארמי ביררו להן לישראל כתב אשורית ולשון הקודש והניחו להדיטות כתב עברית ולשון ארמי מאן הדיטות אמר רב חסדא כותאי מאי כתב עברית אמר רב חסדא כתב ליבנאה".

^ה שם: "תניא רבי יוסי אומר ראוי היה עזרא שתינתן תורה על ידו לישראל אילמלא (לא) קדמו משה במשה הוא אומר ומשה עלה אל האלהים בעזרא הוא אומר הוא עזרא עלה מבבל מה עלייה האמור כאן תורה אף עלייה האמור להלן תורה במשה הוא אומר ואותי צוה ה' בעת ההיא ללמד אתכם חקים ומשפטים בעזרא הוא אומר כי עזרא הכין לבבו לדרוש את תורת ה' (אלהיו) ולעשות וללמד בישראל חוק ומשפט ואף על פי שלא ניתנה תורה על ידו נשתנה על ידו הכתב שנאמר וכתב הנשתון כתוב ארמית ומתורגם ארמית וכתב לא כהלן כתבא למיקרא ופשרא להודעא למלכא וכתב את משנה התורה הזאת כתב הראוי להשתנות למה נקרא אשורית שעלה עמהם מאשור".

שם: "תניא רבי אומר בתחלה בכתב זה ניתנה תורה לישראל כיון שחטאו נהפך להן לרועץ כיון שחזרו בהן החזירו להם שנאמר שובו לביצרון אסירי התקוה גם היום מגיד משנה אשיב לך למה נקרא שמה אשורית שמאשרת בכתב".

^ה שם: "רבי שמעון בן אלעזר אומר משום רבי אליעזר בן פרטא שאמר משום רבי אלעזר המודעי כתב זה לא נשתנה כל עיקר שנאמר ווי העמודים מה עמודים לא נשתנו אף וויים לא נשתנו ואומר ואל היהודים ככתבם וכלשונם מה לשונם לא נשתנה אף כתבם לא נשתנה אלא מה אני מקיים את משנה התורה הזאת לשתי תורות אחת שיוצאה ונכנסת עמו ואחת שמונחת לו בבית גזיו אותה שיוצאה ונכנסת עמו עושה אותה כמין קמיע ותולה בורעו שנאמר שויתי ה' לנגדי תמיד".

ונמצא עולה לנו מדברי הגמרא הללו שיש חֲפֵץ אחד הנקרא על שם צורתו פְּאוֹת, והיינו "ווי העמודים" ומהם לומדים לכל האותיות שהיו בלשון הקודש מזמן מתן תורה לשיטה זו. והדברים נפלאים ביותר וכדלהלן.

במגילת אסתר, והוא: "ואל היהודים ככתבם וכלשונם" מה לשונם לא נשתנה אף כתבם לא נשתנה". וביאר רש"י שהרי אנו רואים שהתורה קוראת לאונקליות הללו שהיו בראשי העמודים ובהם היו תולין את הקלעים שהיו סביבות החצר בשם "וויים" והיינו שנקראו על שם צורת האות ו' הרי לן שצורת האותיות היתה מאז ומתמיד כעין צורת הכתיבה שלנו.

**

מדוע ווי העמודים מרמזים על כל האותיות

שנתרם סף של כסף מאת ככר ועוד אלף ושבע מאות חמישים ושבעה שקלים.

וממשיך הפסוק ואומר שהכסף נאסף מהמחציות השקלים שהביאו ישראל בקע לגולגולת, ומהם היה מאת ככר כסף שמהם נעשו מאה האדנים למשכן [וזה מהמחציות השקלים של שש מאות אלף בני ישראל], ועוד אלף שבע מאות חמישים ושבעה שקלים שמהם נעשו הוויים לעמודים [שזה מהשלשת אלפים וחמש מאות וחמישים מחציות השקלים הנותרים ממניין בני ישראל].

והא לן לשון הפסוקים (כז - כט) בְּקַע לַגִּלְגָּלִת מִחֲצִית הַשֶּׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ לְכָל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים מִבֶּן עֶשְׂרִים שָׁנָה וְנִמְעָלָה לְשֵׁשׁ מֵאוֹת אֶלֶף וּשְׁלֹשֶׁת אֲלָפִים וְחֲמִשׁ מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים: וַיְהִי מֵאֵת כֶּכֶר הַכֶּסֶף לְצִקָּת אֵת אֲדָנִי הַקֹּדֶשׁ וְאֵת אֲדָנִי הַפְּרֻכֶּת מֵאֵת אֲדָנִים לְמֵאֵת הַכֶּכֶר כֶּכֶר לְאֶדָן: וְאֵת

ממה נעשו ווי העמודים

והנה לאחר שראינו בדברי הגמרא שלומדים מווי העמודים על כל צורת האותיות, נעיין קצת בדברי רבותינו מצוקי ארץ הקדמונים ונראה שלא בכדי למדו מוויין אלו על כל צורת האותיות שלא נשתנו ממתן תורה אלא כל עניין זה נעוץ בשורש עניינם של וויין אלו, אלא שבכדי להבין הדברים עלינו להתבונן קצת מה הם כלל ווי העמודים הללו וממה נעשו.

והנה הפסוק בפרשת פקודי, והוא בשמות פרק ל"ח מספר ומסכם את כל הסכומים שנתרמו על ידי בני ישראל ומהם נעשה המשכן, ובתחילה מסכם הכתוב את מספר הזהב שנתרם ומה נעשה עמו ושוב פונה הפסוק לסכם כמה כסף נתרם ומה נעשה עמו, ואומר הפסוק (כה) "וְכֶסֶף פְּקוּדֵי הָעֵדָה מֵאֵת כֶּכֶר וְאֶלֶף וּשְׁבַע מֵאוֹת וְחֲמִשָּׁה וּשְׁבַעִים שֶׁקֶל בַּשֶּׁקֶל הַקֹּדֶשׁ". והיינו

^י רש"י סנהדרין (כב). "ווי העמודים - יתדות כסף העשוין כמין אונקלות, וקבעום בעמודים שבהם תוחבין לולאות קלעי החצר והמסד, וכל אונקלאות דומין לוויין, אלמא בימי משה עשוין הוויין כגון שלנו, והעמודים לא נשתנו לא גרסינן לה בתוספתא, הכי גרסינן בתוספתא מה לשונם לא נשתנה דהא דברי הכל בלשון הקודש נאמרה ועדיין בלשון הקודש היא".

מדוע ווי העמודים מרמזים על כל האותיות

הָאֵלֶף וְשִׁבְעַת הַמָּאוֹת וְחֲמִשָּׁה וְשִׁבְעִים עָשָׂה וְיָוִם
לְעַמּוּדִים וְצִפָּה רָאשֵׁיהֶם וְחֲשֵׁק אֲתָם".

ונמצא שהאדנים של הקרשים ושל עמודי
הפרוכת וכמו כן הווים של העמודים
וציפוי ראשיהם וחשוקיהם, היו מהמחציות
השקלים של הכסף שהיה מספרם של ראשי
הגולגולות של בני ישראל.

השכחה והבת קול בווי העמודים

ואיתא במדרש תנחומא (פקודי ז) ועוד, שמש
רבינו עשה החשבון של כל הכסף והיה
נחסר לו מנין זה של הכסף שנלקח לציפוי ראשי
העמודים ולווים וחשוקיהם, ושכח ולא היה יודע
מה עשה בהם עד שיצאה בת קול ואמרה "ואת
האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים עשה ווים
לעמודים", לקיים מה שנאמר (במדבר יב, ז) לא כן
עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא", עד כאן. ומדרש
זה הובא בכמה סגנונות וכמו שיבואר להלן
בסייעתא דשמיא [וראה בהערה¹ מלשון השל"ה
הקדוש בזה, עם תוספת מרובה על לשון המדרש
תנחומא].

אלף שבע מאות ושבעים וחמש הוא מספר כל
האותיות

והנה בכמה וכמה מספרי המקובלים (במגלה עמוקות
בכמה מקומות והרבה מאד בכתבי הרמ"מ משקלוב, והדברים מוקדמים
יותר) איתא שמספר זה של אלף שבע מאות
ושבעים וחמשה הינו המספר של כל האותיות
של האלפא ביתא יחד עם האותיות מנצפ"ך

במדויק, והיינו כשנחשב באופן זה א' ועוד ב'
ועוד ג' וכו' וכן המנצפ"ך הרי לן מספר זה.

שכחת משה מורה על חטא העגל ושבירת הלוחות

ולפי זה יובן עומקן של דברים, והוא: שמה
ששכח משה את סכום הכסף הזה ומה
שנעשה עמו מרמז על שכחת השרשים של
נשמות בני ישראל שהם מחציות השקלים שהם
בקע לגולגולת שהיו צריכים לספרם אחר חטא
העגל, ולא עוד אלא שאחר חטא העגל היה נצרך
המשכן לכפר על בני ישראל ולצמצם גבול
להשראת השכינה, ולכן היה כאן קטרוג זה שלא
מצא משה המניין בשלימות ונשכח מעמו מה
עשה עם כסף זה.

ובל זה נלקח מזה ששבר משה את הלוחות
הראשונות שבהם היו האותיות הקדושות
ששם חקוקים ומושרשים כל ששים ריבוא
נשמות ישראל שהם כנגד ששים ריבוא אותיות
לתורה, ומכיון שנשברו הלוחות והיו האותיות
פורחות באויר, ולא עוד אלא שעל ידי שבירתן
נגרמה השכחה לישראל כדאיתא להדיא בגמרא
במסכת עירובין (נד.) שלולי שבירת הלוחות לא
היתה שכחה בישראל, לכן כשבא משה לספור
את מה שנעשה עם מחציות השקלים של בני
ישראל שהם באים לכפר על החטא הרי שנשכח
מעמו מה שנעשה עם מחציות האלה שזה מבטא

¹ של"ה הקדוש (פרשת ויקהל פקודי אות כ"ט), 'אלה פקודי המשכן' (שם לח, כא), 'ואת האלף ושבע המאות' וגו' (שם שם, כח). בתנחומא (פקודי ז), והוא נותן להם חשבון על כל דבר ודבר, לזהב ולכסף ולנחשת, 'וכסף פקודי העדה מאת ככר ואלף ושבע מאות' (שמות לח, כה), 'ויהי מאת ככר הכסף לצקת' (שם שם, כז), 'ונחשת התנופה שבעים ככר' (שם שם, כט). עם שהוא עושה חשבון והולך על כל דבר ודבר שעשויין כסדר בתוך המשכן, שכח אלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שקל שעשה מהן ווים לעמודים. ולא היו נראים. התחיל עומד תמה ואומר, עכשו ימצאו ידיהם של ישראל עלי לומר שאני נטלתי אותם, והוא חוזר לבוא על כל מלאכה ומלאכה. מיד האיר הקדוש ברוך הוא את עיניו ותלה עיניו וראה שהיו עשויין ווים לעמודים, התחיל להשיב [להם] בקול רם 'ואת האלף ושבע המאות וחמשה ושבעים (שקל) עשה ווים לעמודים'. באותה שעה נתפייסו ישראל. מי גרם לו, על ידי שישב ועשה חשבון, עכ"ל. מכאן ילמד כל אדם להיות נקי מישראל, ואל יחשב הרי אני מאנשי האמונה. ואף על פי שכתוב (מלכים ב, יב, טז) 'ולא יחשבו [וגו'] כי באמנה הם עושים', מכל מקום ילמד בקל וחמר בנו של קל וחמר אלף פעמים ממשה רבנו ע"ה".

שהתורה מתפשטת בעולם המעשה עד שכל החפצים הגשמיים יש להם בהעלם גדול צורת אותיות וכמבואר בכל הספה"ק שהכל בנוי מאותיות ולא עוד אלא שהאותיות של לשון הקודש שבהם נקרא כל דבר ודבר הם הם האותיות המחיים את הדבר הזה וממשיכים לו חיות בצינור זה של האותיות, אלא שבנוים אלו נתגלה ממש להדיא צורת האות ו"ו, ולא עוד אלא שקוראתם התורה על שם זה, וזה מורה ומלמד על כל הדברים הגשמיים שהכל הכל מלא אותיות.

וממילא אתה למד, שהלוחות הראשונות שנשברו ופרחו האותיות באויר היינו שנתלבשו האותיות של הלוחות בכל הדברים הגשמיים להאירם בשרשם, ועל ידי התורה שלומדים בני ישראל בגלות הרי הם מעלים ומאירים שוב את אלו האותיות שפרחו באויר, ומהם נעשית התורה שבעל פה שהם הם השברי לוחות המונחים בארון.

גזירה שווה משברי הלוחות ופריחת האותיות בשני המקומות

ולכן התורה שבעל פה יש בה י"ג מידות שהתורה נדרשת בהם ובהם מחברים דברים רחוקים, וכגון בגזירה שווה שמחברים תיבה זהה משני מקומות שונים על ידי מידה זו, ולדברינו יבואר דהיינו מכח ה"שברי לוחות" שפרחו האותיות ונתפזרו בשני מקומות שונים זה מזה, ומכאן הכח של החכמים לחברם על ידי המידות שהתורה נדרשת בהם ולעשות מהם תורה חדשה של תורה שבע"פ.

את שבירת הלוחות. עמוד והשתומם בכל זה. [וראה עוד רמז נאה בהערה^ט].

סוד הבת קול בסוד האותיות פורחות והתורה שבע פה

ועל זה ממשיך המדרש תנחומא ומספר שלבסוף יצאה "בת קול" ואמרה שמכסף זה נעשה ווים לעמודים וסודן של דברים שבת קול זו היינו כח התורה שבעל פה, שאכן אע"פ שנשברה התורה ופרחו האותיות של הלוחות מכל מקום נעשה מהם תורה שבעל פה בבחינת בת קול, וכל זה מרומז באלו הווים לעמודים וציפוי ראשי העמודים וחשוקיהם וכדלהלן ביתר שאת.

מווי העמודים נלמד שהכתב עומד לעולם אף שנשברו הלוחות

וזה שבא רבי שמעון בן אלעזר ואומר שתמיד היתה התורה בכתב אשורית גם במתן תורה וזה אנו רואים דייקא מאלו ווי העמודים שכמו שהעמודים עומדים לעולם כך הכתב עומד לעולם כי באלו הווים נרמזו כל האותיות כולם שעולים למספר הכסף שנלקח לווי העמודים הללו, ולא עוד אלא שחשוקי העמודים שהיו גם כן מכסף זה מרמז על סוד הנקודות שיש לאותיות וככתוב בזוהר הקדוש ובתיקונים^כ כמה פעמים, שחש"ק ר"ת ח'ולם ש'בא ק'מץ וכדומה, והיינו סוד כתיבת התורה.

מהווים נלמד שכל הבריאה מאותיות

ובל זה מרומז בזה שהתורה קוראה לַוּיִם האלו על שם צורתן כאותיות ו"ו, שזה מרמז

^ט וראה זה פלא, שאֶלֶף - ועוד תשע"ה, היינו אֶלֶף - אֶלֶף, זה אחד, ועוד, המספר של שבע מאות שבעים וחמש שהם תשע"ה היינו עוד ט', ויחדיו הם עשרה, כנגד אלו עשרת הדברות שנשברו ופרחו האותיות שלהם.
^י לדוגמא: תיקוני זוהר (י), "חש"ק חל"ם שב"א קמ"ץ, אינון נקוד צבאוי"ת, נצח והוד יסוד, וכלהו נהרין באבנא יקירא מלכות, כלילא מכל סגולות, שב"א גוון סומק דגבורה דנטיל מניה הוד, קמ"ץ גוון חור, ולא צריך לארכא בהון דהא אתמר לעילא".

- אלף דויקרא מרמזת לסוד ווי העמודים והתורה שבעל פה

ווי העמודים והשערות שהם כוון

מחציות השקלים והוון בסוד גזירה שווה

ובח החיבור הזה הוא סוד האות ו"ו שכל משמעותה היא "חיבור" שהרי האות ו' מחברת בין תיבה הקודמת לתיבה שלאחריה, וכמו כן ווי העמודים לא רק שהיתה צורתם כאות ו', אלא גם שימושם היה לחבר בין הקלעים לעמודים ולכן נקראו על שם האות, כי היו שווים לאות גם בצורתה וגם בשימושה.

ובהמשך המאמר יבואר עוד בסייעתא דשמיא מדברי מרן ז"ל בעץ חיים, שהאות ו' מרמזת לסוד השערות הנקראים "ווי העמודים" ואכן כל הי"ג מידות שהתורה נדרשת בהם, רמוזים בסוד השערות של הדיקנא קדישא שיש בה י"ג תיקונים כנגדן, ששם סוד התורה שבעל פה המחברת רחוקים ומכחה לומדים הלכות חדשות. [ראה עוד בהערה א].

אלף דויקרא מרמזת לסוד ווי העמודים והתורה שבעל פה

אלף זעירא דויקרא מרמזת על בת קול זו

ומה נאים הדברים עם מה שפירש בעל המגלה עמוקות (ויקרא אופן כ"ט)^א על האלף זעירא של ויקרא, שזה מרמז על הבת קול הזו של "ואת האלף" שכתוב בפסוק של הווי, שאז יצא בת קול והכריז על משה רבינו "בכל ביתי נאמן הוא"

ולא מעל בכסף מחציות השקלים שקיבל מבני ישראל, והיינו כי משה היה שומע את הקול היוצא מבין שני הכרובים כשנתקיים בו "ויקרא אל משה" והיינו שקרא לו הבורא ברוך הוא לשמוע תורה חדשה, ועל זה מתחיל הפסוק של ויקרא עם האלף זעירא, להורות על חשיבות

^א וכמו שכתב בזה בליקו"מ (נ"ז), בענין התורה שבעל פה, בזה הלשון "ועל ידי זה: "עצות מרחוק אמונה אומן". היינו על ידי בחינת נדר, שהוא בחינות פלא, נתתקן אמונת חכמים, שעצתם מרחוק, בבחינת: "ממרחק תביא לחמה" (משלי ל"א). כי דברי תורה עניים במקומם ועשירים ממקום אחר' (ירושלמי ראש השנה פרק ראוהו בית דין), שהחכמים למדים דבריהם ממקומות רחוקים שבתורה, שזה נמסר להם לדרוש התורה לכל חפציהם, בשלש עשרה מדות שהתורה נדרשת בהן. ומחוייבין אנחנו להאמין לכל דבריהם, בבחינות: "לא תסור מן הדבר" וכו'.

^ב מגלי"ע ויקרא אופן כט "האופן כ"ט רמז על בת קול שיצאה ואמרה ואת (שמות לח) האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים עשה וויס הנה עשה הקב"ה למשה שיצא בת קול באותו פרק ואמרה (במדבר יב) בכל ביתי נאמן הוא ר"ל שרומז שזה המספר שהוא אלף תשע"ה הוא חשבון כ"ב אותיות עם ה' כפולות ולכן אמר בכאן א' זעירא שרמז שאותו יקר בא לו מן חשבון א"ב של התורה לפי שהקטין משה את עצמו בחכמתו לכן זכה עם אותיות התורה שיצא בת קול וי"דבר ה' אליו מאוהל מועד שיצא הקול ואמר בכל ביתי נאמן הוא בכל ביתי" דייקא שרמז על א"ב (משלי כד) בחכמה יבנה בית".

ולכפר על חטא העגל, הרי יש כאן תפקיד לתקן את שבירת הלוחות שנעשתה על ידי משה, וזה על ידי כוחו של משה שמקבל את הקול היוצא מבין שני הכרובים ששם הלוחות ושבירי הלוחות מונחים ומשם מקבל את חלקי האותיות שנשברו ופרחו באויר וכעת מקבלם על יד הבת קול היוצאת ממקום זה ששבירי הלוחות מונחים שם. וכל זה מרומז בבת קול על הכסף של מנין בני ישראל שמהם נעשו הווים לעמודים שעומדים לעולם כי הם מרמזים על כל האלפא ביתא העולים למספר שקליהם, ואכן בבת קול נאמרים כל האותיות ונעשים צירופי תורה חדשים בכל עת שזה הכח של תורה שבעל פה.

משה שנתגלתה בבת קול על האל"ף, בפסוק "ואת האל"ף" הנאמר בווי העמודים, והאל"ף כוללת את כל האל"ף ביי"ת, וכן המספר של שקלי הווים שעולה כמניין כל האלפא ביתא וכן"ל.

וממשיך המגלה עמוקות שזה הכוונה בכל בית"י נאמן הוא, היינו בכל האלפא ביתא, וזה על ידי שמשה בנה את הבי"ת לה' בנאמנות גדולה ונקיה עד מאד.

משה מקבל את הבת קול משבירי הלוחות
ומהאותיות שפרחו

ולדברינו הנ"ל יבואר ביתר שאת, שמכיוון שהמשכן נבנה אחר חטא העגל

**

סוד ווי העמודים מחלוקת האלכסון שבאות אלף

של "ואת האלף" כי מהאלף נעשים שני ווין. ולכן זה מרומז באל"ף של ויקרא שהיא זעירא.

ולא עוד אלא שזה רמוז בתיבת "ואת האלף" כי א"ת היינו האותיות מא' עד ת', ואל"ף היינו גם שורש כל האלפא ביתא הרמוזות באות א', וכידוע מהבעש"ט³ שהאות ב' היינו שני אלפין והג' היינו ג' אלפין וכן הלאה ונמצא כל האותיות הם אלפין, ולכן נרמזו האלף בית בבת קול של ואת האלף, ובמספר שבע מאות שבעים וחמשה העולה כמספר כל האלף בית יחדיו.

ווי העמודים הם יוצאים מהאות אלף שנחלקת באמצעה

ויבואר עוד בזה דהנה האות אל"ף כידוע נחלקת באמצעה ונעשית ליי"ו עליונים וליי"ו תחתונים כי השיפוע האלכסוני של רגל האל"ף נעשה לשני וויין, ואז האל"ף נעשית למספר ל"ב כנגד ל"ב נתיבות החכמה הרמוזים בה על שם הכתוב "ואאלפך חכמה".

ואת האלף רמוזים בה כל האלף בית

ונמצא שבאלכסון של האות אלף עצמה יש שני ווין, ומעתה ווי העמודים נרמזו בבת קול

³ בעל שם טוב (פרשת בראשית אות כב). "שמעתי ממורי כי אות א הוא סוד אלופו של עולם טמיר וגניז בגוויה יח) ואות ב הוא ב' אלפין, וכן ג הוא ג' אלפין וכו' עד ת ד' מאות אלפין, אם כן שורש אותיות התורה שקרוב יותר אל החיות הרוחניי אור אין סוף הוא אות א, ואחר כך יורד והולך ומתלבש זה בזה, ונתרחק מן החיות, עד אות ת שהוא מלכות שבמלכות ששם מתלבש בתוך מחשבות רעות וזרות, וצדיקים שלוחי דמטרוניתא אינון, לקשר את עצמן אל האותיות יעז. ולהעלותן במחשבה עד מחשבה עליונה, ואז מעלה מתהום עד רום רקיע את ניצוצי השכינה שהיו בלבושים הנ"ל שנקרא זה לימוד לשמה, לכך זוכה לדברים הרבה (אבות פרק ו') שיש כמה מדרגות בכל אות והוא מזכה להעלותן וזוכה עמהם ודפח"ח: (תוי"י ויצא דכ"ח ע"ג)".

רבי עקיבא והשערות והווין

נשמת רבי עקיבא בבית קול זו

ובפרט בפרט יוארו הדברים על פי המבואר במגלה עמוקות (אופן ע"ג ע"ש סוד ר"ע באלף) שמביא את המדרש הזה על הבת קול של ווי העמודים, בתוספת דבר, והוא שמה לא הצליח לגלות החשבון של האלף ושבע מאות ושבעים וחמשה החסרים עד שבאה נשמתו של רבי עקיבא אליו ואז נתגלה לו ממה ששכח שהם בווי העמודים וחשוקיהם וכו', והיינו כי סוד רבי עקיבא היינו סוד שורש התורה שבעל פה, כדאיתא במדרש (במד"ד יט ו) על הפסוק "כל יקר ראתה עינו" שזהו רבי עקיבא שהשיג שער החמישים, וכמבואר הרבה בכתבי מרן האריז"ל שרבי עקיבא הוא השורש כל התורה שבעל פה ולכן כל הברייתות והסתמות הם אליבא דרבי עקיבא, וכמבואר ברש"י^י בריש מסכת מגילה שכפשוטו רוב הברייתות והתוספות הכל מתלמידיו של רבי עקיבא ועל פי משנתו ושיטתו,

ולכן זה גופא הגילוי של כסף זה הנמצא בכח התורה שבעל פה שהם האותיות של התורה שמספרם עולה לאלף שבע מאות ושבעים וחמש שבאותיות אלו נמצא כח התורה שבעל פה.

סוד רבי עקיבא בבחינת שערות בצורת ווין

ולא עוד אלא דאיתא במנחות בפרק הקומץ (כט:) שרבי עקיבא היה דורש על כל קוץ וקוץ ועל כל תג ותג סודות התורה, ומבואר בדברי הרה"ק רבי פנחס מקורייץ^{טו} שזה בסוד השערות, והיינו שקוצי האותיות והתגים הם בבחינת שערות ששם יש אור גדול היוצא מהמוחין והוא בבחינת מקיף שאינו מתלבש בצורת האות ממש ולכן רמוז שם כל הסודות שהם בבחינת מקיפים שעל גבי האותיות.

ומבאר הרה"ק הנ"ל שרבי עקיבא סוד השערות ולכן מתו תלמידיו בימי העומר שאז סוד השערות, בבחינת "עומר שעורים" עומר שערות, ועומר לגולגולת, והדברים עתיקים, ובכתבי מרן

^י רש"י מגילה (ב), "סתמתאה - הרבה סתם משנה סתם רבי שהן דברי רבי עקיבא, ויש מפרשים סתמתאה כל הסתומין תלמידיו היו, כדאמר בסנהדרין (פו, א) סתם משנה ר' מאיר, סתם תוספתא רבי נחמיה, סתם ספרא רבי יהודה, וכולהו סתמתאי אליבא דרבי עקיבא, אך קשה בעיני לפרש כן, שמצינו בכמה מקומות בשם רבי אלעזר ברבי יוסי סתמתאי, רבי מנחם בר רבי יוסי סתמתאי לקמן בפרק בני העיר (כו, א)".

^{טו} ספר אמרי פנחס - שער ד - שבת ומועדים "עתיד הקב"ה להנחיל לכל צדיק ש"י עולמות שנאמר להנחיל אוהבי יש וכו' (סנהדרין דף ק"י), וזה כל ישראל יש להן וכו' דהיינו ש"י עולמות שנאמר ועמד כלם צדיקים. אמר כמדומה לי שהוא קרוב לאמת, עומ"ר בלא ואו"י גימ' ש"י, ואיתא בכתבים שיכוון כל אחד בספירת העומר לתקן שורש נשמתו, כי י"ש הוא חכמה, שנא' והחכמה מאין תמצא [יש מאין] ולכל אחד יש שרשו, [בחכמה] ולכך אומרים המשנה כל ישראל יש להם וכו' בימי הספירה, כי אין שייך לכאן אלא שאומרים אותו לתקן כל אחד נשמתו, ואבות ג"כ כוונת כל הספירה.

"ומה שנדונין בין פסח לעצרת הוא יותר מר"ה. אלא שבכאן מצד החסדים ובר"ה מצד הגבורות, ואמר בזה"ל, איין מורא נעמט זיך אהן, ור"ע היה ג"כ שורש נשמתו מחכמה דאי' בגמ' שתוק כך עלה במחשבה, ומחשבה היא חכמה, ונשמתו היתה גדולה מנשמת משה רבנו, כי משה אמר שלח נא ביד תשלח, ואמר זה על ר"ע והיה רוצה ליתן בידו התורה, אלא שהוא מעולם המחשבה ולא יכול לבוא אל הדיבור, ולכן היה דורש כתרי אותיות ותגין וקוצין שהוא ג"כ בחכמה, והתלמידים על שלא נהגו כבוד זל"ז, כבוי"ד בגימ' ל"ב נתיבות החכמה, היו פוגמים במקום גבוה, (לכן מתו מפסח ועד עצרת עד שניתנה התורה). ולכן מתו בל"ב ימי הספירה עד שמת רשב"י בל"ג בעומר שהיה האחרון שבהם, ונמתקו הדינים ול"ג בעומר הוא יום שמחתו עד היום כידוע".

את זה משני פסוקים הן מווי העמודים שכמו שהעמודים עומדים לעולם כך הווין עומדין לעולם, והיינו שצורת הכתב של ישראל היא ממתן תורה ועד עולם ללא חילוף, והגמרא מוסיפה ללמוד את זה מעוד פסוק, והוא פסוק ממגילת אסתר "ואל היהודים ככתבם וכלשונם" מה לשונם לא נשתנה אף כתבם לא נשתנה.

והיינו כי הלשון סוד התורה שבעל פה, ואילו הכתב סוד התורה שבכתב ולומדים מתורה שבעל פה לתורה שבכתב, כי מגילת אסתר עצמה נקראת 'ספר' ונקראת 'אגרת' וכבר הארכנו במאמרי פורים שזה מרמז שיש במגילה מיצוע של תורה שבעל פה ושל תורה שבכתב ולכן מצד אחד היא מכתבי הקודש ומטמאה את הידיים ומאידך יש בה דינים מצד היותה אגרת והיינו בחינת התורה שבעל פה.

ולכן כמו שווי העמודים מרמזים על התורה שבעל פה היוצאת מתוך התורה שבכתב הנעלמת והנשכחת, שהם תוצאה של שברי הלוחות, כך המגילה שנכתבה בסוף כל הניסים והיא סוף כתבי הקודש של התורה שבכתב יש בה סוד הלשון שזה התורה שבעל פה והיינו ששני התורות של ככתבם וכלשונם נעוצים זה בזה ולכן לעולם לא נתחלפו רק יש העלמה ושכחה המתגלית על ידי תיקון ניצוצי הקדושה הנעשים בכל עת ועת.

האריז"ל^{טז} מבואר להדיא שהשערות נקראים ווי"ן כי הם קצינורות חלולין שבתוכם יוצא האור מהמוחין, ומרן ז"ל כתב להדיא שזה סוד "ווי העמודים" [ראה בהערה הלשון של מרן בעץ חיים], ומעתה יובן שרבי עקיבא סוד התורה שבעל פה הוא בחינת הווין האלו של השערות שהם סוד התורה שבעל פה, ולכן נשמתו היא זאת שהזכירה למשה רבינו מה שנעשה עם חצאי השקלים הללו שבאו עומר לגולגולת ומהם נעשו ווי העמודים שעומדים לעולם.

יקר בבחינת רבי עקיבא ואלף דויקרא וימי העומר וזהו שרבי עקיבא נרמז בפסוק באיוב "כל יקר ראתה עינו" ובתורה זה רמזו בתיבת ויקרא שיש שם אלף זעירא, וממילא נקראת התיבה גם ו"יקר" והיינו סוד רבי עקיבא הנקרא יקר ועולה כמספר עמ"ר שאז נתקן בחינה זו של טיפות המוחין היקרים שיצאו בקרי ונתעלמו בבחינת שבירת הלוחות וכעת נתקנים על ידי התורה שבעל פה המאספת ניצוצי הקדושה ונעשים מהם אותיות נפלאים ותורה חדשה בכל עת לפי הצירופים של שעה זו.

סוד הפסוק ככתבם וכלשונם שבמגילה כווי העמודים

ובזה יובן עוד דבר נפלא בהאי גמרא בסנהדרין בשיטת רבי אלעזר המודעי הנ"ל שהתורה ניתנה מתחילה בכתב אשורית, והגמרא לומדת

**

^{טז} עץ חיים (שער יג פרק ה מ"ת), "וזהו טעם שמן החוורתא מנהורא דיליה ירתין צדיקיא ת' עלמין דכסופין ומן השערות יונק הז"א עצמו ולמטה בע"ה נבאר איך ע"י מתלבשין ז"ת דיליה ברישא דא"א ונ"ה שלו מתלבשין בבי' בחי' של א"א והם ב' אונים ובי' עינים שבו. והנה בבי' בחי' אלו אין שער גדל בהם אמנם כאשר אורם חוזר מתתא לעילא דרך האי קרומא דאורא דא"א אשר שם מתלבש ת"ת דע"י שהוא בחי' ו' כנודע אז ההארות ההם יוצאין על הגלגלתא דא"א ונעשין נימין ועשרות כדמיון צורת ווין כי השערות יוצאין מבחי' נ"ה הנקרא ווי העמודים והבן זה ולכן מכאן אלו בחי' נתהוו ב' בחי' ברישא עלאה דא"א בגלגלתא והם החוורתא והשערות זה בבחי' כתיבת אותיות עצמן וזה בבחינת הקלף והנייר הלבן הסובל הכתב עליו".

- סוד ווי העמודים וחשוקיהם על פי התיקונים

ל"א מאות ויק"ר ותשע"ה

אלף ותשע"ה

ועתה נביט ונראה עוד דהנה ל"א מאות היינו י' פעמים יק"ר, וזה גופא ד' פעמים תשע"ה שהם מספר האלף שנתפזר לד' הרוחות ולכל רוח תשע"ה ניצוצין, והיינו ניצוצי הקדושה שנתפזרו שוב בשבירת הלוחות ומהם נבנית התורה שבעל פה.

עשרת הדברות שפרחו אותיותיהם

והאל"ף של אנכי שנתפזרה לד' תשע"ה היינו סוד עשרת הדברות כי אנכי היא הראשונה והיא האל"ף וד' פעמים תשע"ה היינו שאר תשעת הדברות. ושלמות תיקונם בד' רוחות שיש במשכן ששם נמצאים הקלעים סביב תלויים על ווי העמודים, כי המשכן התיקון לחטא העגל ושבירת הלוחות, ושם יוצא הדיבור של ויקרא אל משה ממקום ששברי הלוחות מונחים במשכן העדות בקודש הקדשים להעיד שהשכינה שורה בישראל ובכל הבריאה נתפזרו אלו האותיות שפרחו מהלוחות וצריכים הם כולם להתאסף שוב אל מקורם במקום אשר כבוד ה' מל"א את המשכן כדברי המג"ע.

והנה איתא עוד בזה במקום אחר במגלה עמוקות (ויקרא אופן פ"ג), בשם הזוהר הקדוש בפרשת פקודי שהאות א' של אנכי בשעת מתן תורה היתה מתפשטת לד' רוחין דעלמא לכל רוח תשעה ניצוצין. ואומר המג"ע שלדעתו זה סוד הפסוק באיוב (ל"ד) "ירעם אל בקולו נפלאות" שנתפזרו ניצוצות לד' רוחות ובכל רוח תשעה ניצוצין, והנה ד' פעמים תשע"ה הרי ל"א מאות [דהיינו ג' אלפים ומאה] והוא סוד (ישע"י) מלא כל הארץ כבודו במלת מל"א נרמז בנוטריקון ל"א מאות, וזה סוד וכבוד ה' מלא את המשכן שנעשה ע"י בצלאל שהם הכוחות של א"ל [והיינו של ל"א אלף] שעל ידיהם נתמלא כבוד ה' בכל המשכן, וזהו סוד את האלף ושבע מאות וחמשה ושבעים שרומזת על ניצוצות של א' שנחלקה לד' רוחות בכל רוח שבע מאות וחמשה ושבעים ד"פ תשע"ה, אדם אחד מאלף מצאתי בשעת הר סיני זכה לאותן ניצוצין אבל עתה א' זעירא שלא היה לו בזימנא תניינא אותו היקר שהיה לו מתחלה. עד כאן לשונו של המגלה עמוקות בקצת תוספת הסברים משולבים.

סוד ווי העמודים וחשוקיהם על פי התיקונים

הווין כנגד הנצח וההוד

ופלגי דגופא, וכמו כן, האות ו"ו נהגית תמיד עם שני ווין ההולכים יחדיו. ולדברי התמונה שהו' הינה בתפארת היינו שהנצח וההוד יוצאים מן התפארת ועל שם זה הם נקראים שני ווין, וכדכתיב בשיה"ש "שוקיו עמודי שש", היינו נצח והוד שהם כנגד הרגלין והשוקין.

והנה האות ו"ו יש בה שני ווי"ן, והיינו המידות של נצח והוד שהם תרין פלגי דגופא, כי הנצח וההוד היינו הרגלין, והם אינם יכולים לשמש זה בלא זה, כי ההילוך נעשה על ידי שניהם ביחד דווקא, ולכן הם נקראים שני חצאים

סדר של עשר ספירות בעמודים וחלקיהם

החישוקים כנגד החסד גבורה והתפארת

אולם יש לומר עוד מהלך ולרמוז את עשרת הספירות באלו העמודים והווים וחשוקיהם וציפוי ראשיהם, דהנה העמודים הם דוגמת עמוד השדרה שהוא כולל בתוכו את כל הו' קצוות, ולכן עליו נמצאים הווים כי העמוד עצמו ו"ו, והאדנים הם המלכות כצורתם וכשם המורה על מידת המלכות והאדנות.

ואילו החישוקים שעליהם בבחינת האבות שהם חג"ת אולם שורש החג"ת בחב"ד, והיינו המוחין הנקראים אבות, אבא ואמא עילאין, ואילו ציפוי ראשיהם כסף זה סוד הכתר.

מעט מהרבה מדברי הגרמ"מ משקלוב על סודות אלו

ונביא בזה שני קטעים הכתובים בקיצור ממש מלשונו של הגרמ"מ משקלוב שדרכו

בקיצור לשון ובמספרי גימטריאות, ונביא משני מקומות מתוך רבים שכתב על עניין זה, הראשון הוא ממה שכתב בביאור משנת חסידים (דף קכ), בזה הלשון "ואת האלף ושבע מאות ושבעים וחמשה דאנשי להון משה [תנחומא פקודי ז], שהוא בסוד החשך והשכחה, גלה הקב"ה, ומהן נעשים הווים, סוד הנימין והקוין לעמודים, מן המם סתומה לכל סטריין, הן חושבן האותיות של כל התורה, כ"ז אותיות וראשיהן הן הקוצין והתגין של האותיות, וחשוקיהם התחברותן בנקודתן שהן חל"ם שב"א קמ"ץ גי' תור"ה, והן נקודה של צבאות שהן נו"ה, סוד העמודים, כולם כס"ף מעלמא דכסופין, ובכל ע"י מצות והתורה זוכה בהן בלי כסופא, ולא יהיה שום דבר בלי עבודה, עד שהצדיקים אין להם מנוחה כו' [עי' ברכות סד.], ואפילו תענוגן ועדונן הכל במצות ה' ועבודתו, דוגמת שבת מעין עה"ב ועבודת

ובזה נבין עוד פרט והוא: מה הם סוד החישוקים שהיו על העמודים שגם הם נעשו מהכסף של מחציות השקלים וממספר האלף והשבע מאות ושבעים וחמשה שקלים שנשארו לאחר האדנים, והנה בזה"ק איתא בהרבה מקומות שחש"ק מרמז על המידות חסד וגבורה ותפארת ולומד זאת מהפסוק "רק באבותיך חשק ה'" והאבות הלא הם המידות של חסד גבורה תפארת, והם החש"ק והיינו נקודות קמץ בימין כנגד החסד, והשבא בשמאל כנגד הגבורה, והחולם באמצע כנגד התפארת, ונמצא שהחישוקים הם סוד החג"ת והווים סוד הנצח וההוד.

לשון התיקונים בזה

והא לן לשון התיקוני זהר (קד:) בזה. "ותלת נקודין אינון לקבל אמ"ש, ואינון חש"ק, הה"ד (דברים י') רק באבותיך חשק ה', ואינון חל"ם שב"א קמ"ץ, קמ"ץ לימינא קול ה' על המים, וכד רוחא אחיד ביה דאיהו חל"ם, אתמר ביה (בראשית א) ורוח אלקים מרחפת על פני המים, שב"א איהו באש, וכד אחיד ביה רוח, איהו רוח חזק מפרק הרים ומשבר סלעים, מסטרא דגבורה דאיהו תקיף, כד אחיד ביה רוחא דאיהו חל"ם בין קמ"ץ שב"א דאינון מיא ואשא, דאינון תרין דרועין, דאית בהון יד ימין יד שמאל דאינון כ"ח פרקין, אתמר בהו קול ה' בכח, כד האי רוחא אחיד בעמודא דאמצעיתא, אתמר ביה קול ה' בהדר, כד אחיד בתרין שוקין דאינון ציר"י, אתמר בהון קול ה' יחולל אילות, דאינון תרי עוזלי דאיילתא, תרין אחים איש באחיהו ידובקו".

- מהלך ההפלאה בווי העמודים והמסתעף

בהמ"ק, והכל בחסד ואמת, כי כל השערות הן כמו שעורים אכילת הב"ן, וכן השערות בירורי ב"ן".

והשני ממה שכתב בתמונת האותיות (דף רלו) "ואנחנו בני ישראל מאמינים בזה, מאמינים בני מאמינים, מסוד שלש"ה אבו"ת וארב"ע אמהו"ת, גי' מספ"ר של כל כ"ז אותיות התורה, אלף ושבע מאות ושבעים וחמשה אשר עשו ווים לעמודים [שמות לח], ווי העמודים הן

מהלך ההפלאה בווי העמודים והמסתעף

ביאור הפנים יפות בסוגיא שבסנהדרין האם נשתנה הכתב

והנה בעל ההפלאה בספרו פנים יפות (שמות כז י"ז) מבאר בהך סוגיא שבסנהדרין האם נשתנה הכתב ממתן תורה בימי עזרא או לא, ששיטת רבי שנשתנה להם הכתב היינו כי הפגם היה בה"א אחרונה ששם הכתב, ולכן על ידי החטא נשתנה הכתב. אולם רשב"א דס"ל שלא נשתנה הכתב כלל היינו כי הוא סבירא ליה שהחמש עשרה אמה של הקלעים לכתף הם בסוד י"ה [היינו חמש עשרה] והעמודים עצמם הם האות ו' של שם הוי"ה, וקומת העמודים חמש אמות כנגד הה' אחרונה של השם, ועוד: שהווין שעליהם הקלעים הם האותיות עצמם כצורת ו"ו שהם בחינת ה' אחרונה המרמזת על האותיות עצמם, ומכיון שהיו הווין על העמודים סבירא ליה שלא

סוד נצ"ח הו"ד [עי' זח"ב רכז], וע"ח שי"ג פ"ו] גי' עול"ם הז"ה, וחשקיהם, סוד חל"ם שב"א קמ"ץ ר"ת חש"ק גי' תור"ה, נקודת של שם צבאות, והקב"ה חשק בהם והם חשקו בו, ודבוקים זה בזה ע"י תורתו, ואותיות בסוד טנת"א, או"ת, טע"ם, נקוד"ה, ת"ג, גי' נפ"ש רו"ח נשמ"ה חי"ה יחיד"ה, עם הד' מלות וכללותיהן גי' נקודת של שם אדני, פת"ח שב"א חל"ם קמ"ץ, פתח חש"ק הנ"ל, פת"ח תור"ה".

נשתנו כמו העמודים שלא נשתנו.

סוד ייחוד הכתפין בהנך קלעים לכתף ששם ווי העמודים

ומדבריו יואר לן כמה קשרים ופתחים פלאיים ביותר לדברי מרן ז"ל בכמה מקומות, חדא, דהנה ידוע הייחוד המופיע בשער רוח הקודש ובהרבה דרושים, הנקרא ייחוד הכתפין שיש לכוון באותיות י"ה, יו"ד פעמים ה"ה עולה ר', ועוד יו"ד פעמים ה"י עולה ש', יחד הם כת"ף, וזה ייחוד לזכרון הבנוי על הפסוק של "חמש עשרה [י"ה] אמות קלעים לכת"ף [היינו ת"ק היוצא מהייחוד של י"ה].

וזה מרמז על המוחין של אריך המתלבשים בכתפיים של אבא ואמא עילאין, והרה"ק מקוריץ מרמז לכל ייחוד זה בפסוק של אבני השוהם העומדים על כתפות הכהן גדול ושם

י' פנים יפות (שמות כז י'), "ווי העמודים וחשוקיהם כסף, כבר כתבנו לעיל לפרש מ"ש בסנהדרין דף כ"ב תניא ר' אומר בתחילה בכתב זה ניתנה תורה לישראל, כיון שחטאו וכו' רשב"א אומר וכו' ווי העמודים מה עמודים לא נשתנו אף ווין לא נשתנו, יש לפרש בדרך רמז ע"פ מ"ש [עץ חיים שער ה' פ"א] כי הטעמים והנקודות והתגין והאותיות הם כנגד ד' אותיות של שם הוי" ב"ה, ואמרו עוד כשחטאו ישראל פגמו בה"א אחרונה של השם, להכי ס"ל לרבי כשחטאו ישראל נשתנה הכתב, ודברי רשב"א מובנים ע"פ מ"ש [להלן לח, יד] חמש עשרה אמה אל הכתף שהוא רומז על שם י"ה, והעמודים רומזים על הויו של שם, וקומה חמש אמות רומז על ה' אחרונה, וכיון שהווין שבעמודים הוא חיבור היריעות שהוא דוגמת הכתב ס"ל לרשב"א דלא נשתנה הכתב כמו העמודים המחוברים בהם שלא היה פגם בהם".

סוד הט"ו ווין שבאמת ויציב

עוד פתח יש לנו בדברי בעל ההפלאה, והוא ממה שכתב מרן ז"ל על הט"ו ווין שבאמת ויציב, שיש כאן סוד ט"ו דהיינו י"ה, והוויין הרי הם ו', הרי כאן יה"ו.

ועל זה כתוב שהדבר הזה היינו האמונה בהקב"ה וביציאת מצרים, הוא אמת ויציב ונכון וכו' הוא לעולם ועד, וכמו שהגמרא דורשת על ווי העמודים שכמו שהעמודים עומדים לעולם כל הוויין היינו האותיות עומדין לעד ולעלמי עולמים, על אבותינו ועלינו על בנינו ועל דורותינו ועל כל זרע ישראל עבדיך, כי מספר ווי העמודים שהם בבחינת ט"ו ווין, הם נשמות ישראל שנמנו במחציות השקל ונשכחו וחזרו ויסודם בבת קול לעד ולעולמי עולמים.

ומרן ז"ל האריך בדרוש ארוך בשער הכוונות בדרושי קריאת שמע (דרוש ח') שאלו הט"ו ווין הם סוד השערות של הציצית שבראש הנוקבא, ולכן אחר פרשת ציצית מיד אומרים אמת ויציב, וזה סוד הקדקד של הנוקבא עיי"ש. ואנו כבר הארכנו שווי העמודים היינו סוד השערות ומתחברים הדברים, ואין להאריך.

כתובים שמות השבטים, והפסוק אומר "על שתי כתפיו לזכרון", הרי לן הרמיזא של כח הזכרון בכת"ף דייקא, והיינו על ידי השם י"ה המתחברים יחד בחושן שהוא הו' האמצעי (ראה בהערה^מ).

ועתה נראה שהרי דייקא במקום זה נשתכח ממש רבינו מה עשה עם הכסף, ושם נתגלה הבת קול של ואת האל"ף ושני פעמים כת"ף עולה אל"ף שבהם מחזירים את סוד האותיות שפרחו בעשרת הדברות שמהם נתהווה השכחה, והקלעים לכת"ף הללו הם העמודים על העמודים שעליהם ווי העמודים שנתגלו בבת קול לאחר השכחה, ונעשה שמו שלם. והבן עד כמה עמקו הדברים המתקשרים גם למה שרמז מרן ז"ל ייחוד זה בפסוק "האלף לך שלמה" [ומרומז כאן גם מספר אלף, ושלמ"ה היינו שבע מאות חמישים ושבעה, כי השי"ן יש בה שבע מאות בסוד ש' של ג' ראשין ושל ד' ראשין, ועוד אותיות למ"ה היינו שבעים וחמשה, וקצרנו, ובספר הליקוטים תרומה יש דרוש ארוך על זה, וראה עוד בהערה הקודמת].

^מ "ספר החזיונות למוהר"ן ז"ל - חלק ד' "והנה קין והבל הם שני איברי הכתף של אדם הראשון. הבל בכתף הימני וקין בכתף השמאלית והוא בחינת פרק הכתף המחבר את הזרוע עם הגוף. והנה מחמת החטא שחטאו שניהם, כנו' בתיקונין בתיקון סט, פגמו למעלה ונתחלק כל שרש משניהם, [שהוא תרי"ג נשמות גדולות], לששים רבא ניצוצות, שכל ניצוץ מהם הוא נשמה אחת. וז"ש בתיקונין שם דמשה אתפשטותיה עד ששים רבא וכו', לפי שהוא מן שרש הבל.

והנה שרש הדעת היורד דרך חוט השדרה, תחלה יורד אל שתי כתיפות האלו ואח"כ יורד עד יסוד, להמציא טיפת הזרע. והנה בהגיע טיפת הזרע מן הכתף אל היסוד, אז נקרא היסוד כפת תמרים, כי אותיות כת"ף וכפ"ת שוין, וכאשר יורד משתי הכתיפות ביחד אל היסוד, אז כתיב, "שתי כתיפות חוברות על שתי קצותיו וחובר", כי אז מתחברין ביסוד ואז כתיב, "האלף לך שלמה", כי היסוד נק' שלמה וכמו שכתוב, "את בריתי שלום". ואז הוא סוד אלף, כי ב' פעמים כתף הם בגימ' אלף, אבל כתף א' לבדו הוא בגימ' ת"ק, כמנין אותיות המילוי לבדו, הנעלם מן שם שדי שביסוד, ובהתחברם הם אלף".

נפלאות האות ו' והוראת מהותה במשמעותה

התיבה היחידה שו' משרשה היא ווי העמודים

והנה בספר הנפלא שצרי גן עדן בשער האותיות בפרק על האות ו' הביא דברים נפלאים ביותר המרחיבים את דברי בעל התמונה ומבארים ביאורים נפלאים בכל הנכתב על האות ו', והוא: דהנה כתב שלא מצינו שום תיבה בכל לשון הקודש שהאות ו' הינה מהשורש שלה, [ולא רק כמשמשת לו' החיבור] חוץ מתיבת "ווי העמודים".

מדברי הרד"ק והחשק שלמה בזה

ואכן גם בספר על שרשי לשון הקודש 'חשק שלמה' להרב שלמה פפנהיים, כתב שיש רק תיבה יחידית שהאות ו' הינה בה מאותיות השורש, והיא ווי העמודים, והדברים פלאיים ונותנים הבנה מדוע כתב בעל התמונה שהאות ו' משוייכת לווי העמודים.

והא' לן לשון החשק שלמה בזה (אות ו' - שורש וו) "ו". שם. מורה על יתד של מתכות שנועצין בכותל לתלות עליו דבר כמו "וְיִהְיֶה זָהָב" (שמות כו, לב) "וְיִהְיֶה הָעֲמֻדִים" (שמות כו, י) ולשם כך נקרא אות הוא ו' על שם שצורתו כצורת יתד. ויותר לא נמצא עוד במקרא מלות שתהיה האות הראשונה בהם וא"ו השרש רק שמות אנשים ומקומות נמצא בוא"ו. "אֶת זָהָב בְּסוּפָה" (במדבר כא, יד), "נִחְבִּי בֶן נִפְסִי" (יג, יד), "וְשָׁתִי הַמִּלְכָּה" (אסתר א, ט), "וְשָׁנִי וְאַבְיָה" (דניאל ו, יג). והטעם לפי ששימושי הוא ו' רבות ביותר מכל שארי אותיות השימוש, גם שימושה לחיבור הענינים מצוי ביותר, עד שכמעט אין מאמר שאין בו וא"ו החיבור. לפיכך נדחת מהיות שרשית בראש המילה למעט הבלבול בין וא"ו השרש לוא"ו החיבור. אבל

בלשון התלמוד נמצא הרבה שמות ומלות המתחילות בוא"ו כמו "ותיק, ווסת, וושט, וועד, וודאי". ואנחנו נדבר עליהם במקומם כי הם כולם לשון עברי".

ובפשטות היינו לשיטות הסוברים שהשרשים של לשון הקודש הינם בעלי שתי אותיות שורש בלבד, משא"כ להסוברים שהם שלש אותיות ישנם הרבה תיבות שיש בשרשם האות ו' בתחילתם, כמו: ותק, וסת, וידוי, ועד, ועוד. ואכן לבעל החשק שלמה כל אלה יפורשו בספרו שהם בעלי שורש של שתי אותיות בלבד. אולם אחר כן ראה ראיתי שכבר הקדימו הרד"ק בספר השרשים שהוא מהסוברים שהשרשים הם בעלי שלש אותיות, והוא כבר כתב רק שורש אחד בלבד באות ו', והוא: וו, וכן "והב בסופה" שזה שם ולא פועל, וזה כבר מתורת רבותינו הראשונים כמלאכים.

האות ו' אינה מתהפכת ומשתנית והוראתה על האמת

ומוסיף עוד בספר שצרי גן עדן הנ"ל, שהנה המילוי של הוו הינו כמותו, כזה: ו', ולכן אי אפשר להפכו כלל כי גם אם תהפכה יצא ו', וזה מורה על מדת האמת המסומלת בו כי האמת אינה משתנה לעולם, והיכן שהיא נמצאת שם אמיתתה, ובזה יבואר לן גם מדוע היא אות החיבור, כי היא נמצאת בכל מקום שהיא מחמת אמיתותה וממילא מחברת זה לזה.

ואף שגם האותיות מ"ם ונו"ן לא ישתנו בהיפוכן מ"ם מכיון שיש בהם מ' רגילה ומ' סופית וכן בנ' ממילא אינם מתהפכות כלל, כי הסופית אינה יכולה לבוא בתחילת האות וכן

עמודים, אזי הם מכס"ף וכדכתיב נמי בשיר השירים "עמודיו עשה כסף", וכתיב "חצבה עמודיה שבעה" והם שבעת המידות, ויעקב"ב עולה כמספר ז' שמות הוי"ה והם שבעת העמודים מכסף, כי יעקב מדתו תפארת ואמת וכדכתיב "תתן אמת ליעקב", והראש של הוי' כנגד ישראל אתוון' לי – ראש', [ומשמע מדבריו שיש אופן של צורת האות ו' גם בלי ראש] ועכ"פ כל שבעת המידות יכולים ליקרא על שם ההוי"ה כי כולם נשענים על שם הוי"ה, ונמצא שההויה הינה בכל שהיא, והיינו שאין לה תמורה וחילוף כאות וו שאינה מתחלפת בשום צורה שהיא.

הפתוחה אינה יכולה לבוא בסוף האות, משא"כ הוי' מתהפך אולם אינו משתנה וזה חידוש שיש רק בו' בלבד, וכל זה כי היא המדה האמצעית שכולם נשענים עליה.

עמודיו עשה כסף דייקא

והנה כתב בשערי ג"ע הנ"ל, על "ווי העמודים וחשוקיהם כסף" כי שם הוי"ה כשנכפיל י' פעמים ה', וה' פעמים י' עולה ק', ושוב נכפיל ו' פעמים ה', וה' פעמים ו', יעלה עוד ס', הרי לן שם הוי"ה כמספר כס"ף שהוא ק"פ, ושם הויה הוא המובחר ביותר מכל השמות ולכן ווי העמודים המורים על שבעת המידות הנקראים

**

במעלות האות ו'

וקולות מהית"ש שדבר למרע"ה כולם בתמונת הוי"ו כמו ויאמר וידבר ה', וכמו שאפרש עוד על הקול כשאגיע למקומן, וג"כ זכה הוי"ו שבתמונתה וצורתה נעשו כל השופרות לתקוע בהן בראש השנה ליום הדין לשתק ולערבב השטן והיצר הרע מלקטרג על עמו ישראל, וע"כ סמכה הוי"ו לפני הה"א ופנה פניה לנגד היצר הרע לשתקו". ועוד האריך שם בדברים הרבה בענין זה.

המצר והמרחב שיש בשופר ובדיקנא

והנה במה שכתב שצורת השופר כאות ו', היינו שיש בה קו ארוך, כצורת רגל הוי', ובסופה מתרחבת לצד פיה כראשה של האות ו' המתרחבת, יש להוסיף בזה קצת בכוונות השופר והתקיעות.

המטה והדיבור והשופר כצורת ו'

והנה טרם נסיים את המאמרים על האות ו', לא נמנע מהלעתיק דבר נפלא המובא באלפא ביתא החמישי בהפלגת מעלת האות ו', שיש בה צורה של מטה ה' שעמו נעשו ניסי עשרת המכות ונס קריעת ים סוף, וכן יש בצורת הוי' שייכות אל כל הדיבורים של ה' אל משה שכולם מתחילים באות ו', כמו ויאמר או וידבר ה', וכן יש בצורת הוי' כצורת שופר שעמו ממתיקים את הדין בראש השנה, ומסיים שלכן פני הוי' אינם כלפי הה', כי הה' רומזת על הדין והוי' פונה ממנה להמתיק את הדין, ולהשתיק את המקטרג הגדול.

והאי לן לשונו בכל זה: "ועל כן הוי' זכה לדברים הרבה שתמונתה כצורת מטה ה' ית"ש שעל ידו נעשו כל הניסים במצרים ובקריעת ים סוף, וג"כ זכה שבתמונתה וצורתה כל הדיבור

במעלות האות ו'

וזה על פי מה שכתב מרן ז"ל בכוונות התקיעות (שער הכוונות - דרושי ראש השנה דרוש ז"ט), שיש לומר את הפסוק מן המצר קודם תקיעת שופר ולכוון בו שהשופר יש בו מצר ומרחב, שבצד פיו הרי הוא צר ומשם הוא מתרחב והולך, ומבאר מרן ז"ל שזה מרמז על צורת הדיקנא קדישא שתחילתה במקום פאות הראש ושם היא בבחינת מצר, כי היא צרה, אולם אחר כך היא מתקרבת אל הפה ואז היא מתרחבת והולכת, והיינו "מן המצר קראתי י"ה ענני במרחב י"ה".

יה"ו בשופר

ומוסיף מרן ז"ל שיש לכוון בשני שמות י"ה, כי יש שם י"ה בתחילת המצר במקום פאות הראש, אולם יש עוד י"ה במקום המרחב סביבות הפה, והיינו "מן המצר קראתי י"ה, ענני במרחב י"ה".

ועתה נחזור אל האות ו', שביארנו באריכות שיש המשך של י"ה, והיינו ט"ו ווי"ן, בחינת יה"ו, ואז יש בה סגולת הזכרון היפך השכחה.

ומעתה יבוארו ביותר כוונות התקיעות, שעיקרם בכדי להעלות זכרונם של ישראל לפניו יתברך שמו לזכותינו בדין, וכמו שנקטו חכמינו ז"ל בלשונם "בכדי שיעלה זכרונכם לפני", והיינו שסגולת ישראל עולה ומזדקרת בשעת התקיעות, ולכן השופר שיש בו צורת האות ו' יש בו מהסגולה להעלות הזכרון כמו שנתבאר שיש בחמש עשרה אמות קלעים לכתף כח של זכרון,

מצד חיבור אותיות של י"ה אל הו', ומעתה היינו כוונת הפסוק "מן המצר קראתי י"ה, ענני במרחב י"ה" הרי לן שמות של י"ה, ובצירוף צורת השופר שהיא כאות ו', והיא נתונה בפה באופן של מצר ומרחב, הרי לן חיבור ה - י"ה אל ה - ו"ה, כי הפה כנגד ה' אחרונה המרמזת למדת המלכות, וכדאיתא בפתח אליהו "מלכות - תורה שבעל פה קרינן לה", ובזה עולה זכרונם של ישראל לפניו יתברך לזכותם ביומא דדינא רבא.

הדיבור כאות ו' של השופר

וזה גם מה שכתב באלפא ביתא שהדיבור יוצא ג"כ בצורת האות ו', כמו ויאמר וידבר ה', וכן גם צורת הדיבור היוצא מהקנה הרי הוא יוצא ממקום צר מהריאה אל חלל הפה ששם מתרחב כמו ראש הוי"ו הרי לן צורת ו' שבדיבור, ובכוונת השופר הנ"ל מבואר, שיש לכוון בכמה מיני אופנים את ה' מוצאות הפה בשעת תקיעת השופר, ויובן ג"כ דבר זה בצורת השופר שיש בו כצורת מוצאות הדיבור כצורת האות ו', המרמזת לכל זה.

עוד כוונה ביד האוחזת בשופר שהוא ו'

ועוד יש להעמיס אופן דומה בכוונות הנ"ל דהנה ישנם כמה כוונות ב"יד" האוחזת את השופר כמבואר בדרוש ההוא בשער הכוונות, והנה האות ה' כתבו כל הקדמונים שיש בצורתה אותיות "יד" כי הי' היא רגל הה' בשמאלה, ונמצא יש כאן ב"יד" האוחזת את השופר צורה של יה"ו, כי הי"ד היינו י"ה והשופר בצורת ו',

^ט שער הכוונות (דרושי ר"ה, דרוש ז'), "וואח"כ תכוין בענין השופר בעצמו כי הוא קצר למעלה ורחב למטה בסוד מן המצר קראתי י"ה מקום המצר הוא מקום הקצר הנתון בפיו של התוקע ומקום רחב הוא למטה כי כן הוא בחי' המקור שלו שהוא הדיקנא דעתיקא אשר הוא הכופה ומבסם כל כחות הדין כולם כנודע והנה הדיקנא ההוא הנה היא מצר מלמעלה ולמטה מתרחבת יותר ויש בה ב' שמות י"ה הנמשכי מב' שמות אלהים אשר בב' פאתי הראש שמשם נמשכת ויוצאת הדיקנא כמבואר אצלנו בביאור י"ג מדות של ויעבור בתפילת שחרית דחול ושם י"ה הא' העליו' הוא למעלה במצר ושם י"ה הב' התחתון הוא למטה במרחב. וזמשי"ה מן המצר קראתי י"ה ולכן צריך שפיו הקצר והמצר יהיה למעלה בפיו של התוקע ופה הרחב יהיה למטה ותכוין כי ע"י תקיעת שופר זה אתה מוריד אותם ב' שמות של י"ה י"ה העליון והתחתון שבמצר וברחב של הדיקנא כאן במקום הזה לאכפייא כל הדינין האלו כי שם הוא שורש ומקור כולם כנודע".

ובזה עולה זכרום של ישראל לטובה בדין.

סדר למשנה - מסכת קידושין

פרק א - האשה נקנית

המשניות העוסקים בקנינים וסדרן

המשניות העוסקים במצוות וסדרן

הנה יש לבאר את סדר המשנה בפרק זה כדלהלן: דהנה בתחילה התחיל התנא בקניני הקידושין שזה למעשה עצם ומהות הקידושין שהאשה נקנית בה לבעלה, ושנה כל דרכי הקנינים של אשה לבעלה. ומשם המשיך לעוד דיני קנינים בסדר של "מלמעלה למטה", כי התחיל במשנה א', באשה שהיא הקרובה במעלה לאיש, וכן ביבמה, ומשם המשיך התנא במשנה ב' וירד דרגה לעבדים, והם עבד עברי ואמה העבריה, ומשם ירד דרגה במשנה ג' לעבד כנעני, ושוב המשיך במשנה ד' לבעלי חיים שהם נמוכים מבני האדם, והתחיל שוב בבהמה גסה ומשם ירד לדקה, ומשם המשיך במשנה ה' לקניני הדומם, פתח בקרקע ומשם ירד למטלטלין, לקניין המשיכה שבהם שבזה הם דומים לקניין הבהמות, וחזר לכולל המטלטלין בקרקע על ידי קנין אגב, ושוב המשיך וסיים במשנה ו' את דיני הקנינים בקנין חליפין שהוא קניין הכולל עבדים ושטרות וקרקעות ובעלי חיים, ומטלטלין.

ושוב שנה החילוק בין הקדש להדיוט, זה ג"כ מענייני החילוקים בקנינים שבין דבר לדבר כמו ששנה במשניות עד כאן. ובזה סיים דיני הקנינים.

ובעת מתחיל התנא בחלק שני של הפרק, והוא מסתעף מהחלק הראשון של הפרק, שבו היה העסק בסדר המדרגות של אשה עבד ובהמה וקרקע ומטלטלין, כי מזה משתמע שיש הבדל וחילוק דרגה בין אשה לעבד וכו', וממילא כעת נכנס התנא במשנה ז' לבאר את חילוקי המדרגות שיש בין איש לאשה וזה מתבטא בהא דאין האשה חייבת בבנה בכמה מצוות, וכן בזה שאינה חייבת במצוות עשה שלא הזמן גרמא, ולכן שנה התנא דינם, וממשיך במשנה ח' לבאר את ההמשך שאין האשה בעבודת הקרבנות ודומיהן, ומיד אח"כ ממשיך במשנה ט' שיש גם חילוק במקומות שיש מצוות התלויות בארץ ויש שאינם תלויות בארץ, ושוב לאחר ששנה שיש דרגות בחיובי המצוות, הן בבני האדם בין איש לאשה והן במקומות בין הארץ לחוץ לארץ, עבר התנא למשנה י' ושנה מעלת העושה מצוה אחת, ובמעלת נוחל את הארץ שזה המשך למה ששנה דיני מצוות התלויות בארץ, ומעלת העוסק במקרא ובמשנה ובדרך ארץ שהוא מן היישוב ומי שאינו בזה אינו מן היישוב שזה ג"כ מתקשר מצד הלשון לנוחל את הארץ.

מהלך התור"ד ומהלך הריטב"א בזה

אולם לא נכחד ולא נמנע מלהביא שבמפרשים

מצינו בזה ביאורים אחרים ודומים מדוע מתחיל התנא במשנה זו' לאחר שסיים דיני הקניינים בדיני חובת האב לבנו וכו', שהתוריד ביאר דמשום דתנא רשות הגבוה בכסף ורשות ההדיוט בחזקה שיש חילוק בין גבוה להדיוט תנא נמי החילוק שיש בין האיש ובין האשה, והביא דבריו המלאכת שלמה על המשניות.

ועוד הביא מדברי הריטב"א שכתב והא דקתני לה רבי להא מתני' הכא מסתבר לי משום דבמצוות המוטלות על האב לעשות לבנו דקתני רישא חדא מינייהו להשיאו אשה כדמפרש בברייתא ואידי דתנא הא תנא אידך ע"כ. והיינו שהתנא חוזר לעיקר החיוב של מצוות הקידושין דהיינו להשיאו אשה.

דברי המאירי בזה

ובעין זה כתב המאירי בריש המסכת בקצת יותר הרחבה, והוא שהקידושין הם הכנה

**

לשון וסדר המשניות העוסקים בקניינים

(א) האשה נקנית בשלש דרכים, וקונה את עצמה בשתי דרכים. נקנית בכסף, בשטר, ובביאה. בכסף, בית שמאי אומרים, בדינר ובשנה דינר. ובית הלל אומרים, בפרוטה ובשנה פרוטה. וכמה היא פרוטה, אחד משמונה באסר האיטלקי. וקונה את עצמה בגט ובמיתת הפעל. היבמה נקנית בביאה. וקונה את עצמה בחליצה ובמיתת היבם:

(ב) עבד עברי נקנה בכסף ובשטר. וקונה את עצמו בשנים וביוכל ובגרעון כסף. יתרה עליו אמה העברה, שקונה את עצמה בסימנין. הנרצע נקנה ברציעה. וקונה את עצמו ביוכל ובמיתת האדון:

למצות פרו ורבו שאין הנשים חייבות בה, ולכן התחיל לשנות בחובת המצוות שעל האנשים ושעל הנשים. והא לן לשונו בזה: "ואמנם הפרק הראשון יסוד ענינו להתחיל בביאור החלק הראשון ורבו יסוב על שלשה עניינים, הראשון בעניין הדרכים שהאשה מתקדשת בהם ועל אי זה צד מקדש בהם, השני במה שנתגלגל לבאר דרכי הקניינים בשאר הדברים, השלישי שעל ידי מצות קידושין שהיא משתלשלת למצות פריה ורביה שאין הנשים חייבות בה בא לבאר המצות שהנשים חייבות בהן ואותן שהן פטורות מהן ועל ידי גלגול דבר זה ביאר המצות הנוהגות בחוצה לארץ ושאינן נהגות אלא בארץ זהו יסוד הפרק דרך כלל אלא שיתגלגלו בו דברים שלא מן הכונה כמו שהקדמנו".

(ג) עבד פנעני נקנה בכסף ובשטר ובחזקה. וקונה את עצמו בכסף על ידי אחרים, ובשטר על ידי עצמו, דברי רבי מאיר. וחכמים אומרים, בכסף על ידי עצמו ובשטר על ידי אחרים, ובלבד שיהא הכסף משל אחרים:

(ד) בהמה גסה נקנית במסירה, והדקה בהגבהה, דברי רבי מאיר ורבי אליעזר. וחכמים אומרים, בהמה דקה נקנית במשיכה:

(ה) נכסים שיש להם אחריות, נקנין בכסף ובשטר ובחזקה. ושאינן להם אחריות, אין נקנין אלא במשיכה. נכסים שאין להם אחריות, נקנין עם נכסים שיש להם אחריות בכסף ובשטר ובחזקה. וזוקקין (נכסים שאין להם אחריות) את הנכסים שיש להם אחריות לשבע עליהן:

נוהגות באנשים ולא בנשים, חוץ ממנחת סוטה ונזירה שהן מניפות:

(ט) כל מצוה שהיא תלויה בארץ, אינה נוהגת אלא בארץ. ושאינה תלויה בארץ, נוהגת בין בארץ בין בחוצה לארץ, חוץ מן הערלה והפלאים. רבי אליעזר אומר, אף מן החדש:

(י) כל העושה מצוה אחת, מטיבין לו ומאריכין לו ימיו ונוחל את הארץ. וכל שאינו עושה מצוה אחת, אין מטיבין לו ואין מאריכין לו ימיו ואינו נוחל את הארץ. כל שישנו במקרא ובמשנה ובדרוך ארץ, לא במהרה הוא חוטא, שנאמר (קהלת ד) והחוט המשלש לא במהרה ינתק. וכל שאינו לא במקרא ולא במשנה ולא בדרוך ארץ, אינו מן הישוב:

(ו) כל הנעשה דמים באחר, כיון שזכה זה, נתחייב זה בחליפיו. פיצד, החליף שור בפרה או חמור בשור, כיון שזכה זה, נתחייב זה בחליפיו. ורשות הגבוה, בכסף. ורשות ההדיוט, בחזקה. אמירתו לגבוה, כמסירתו להדיוט:

לשון המשניות העוסקים במצוות

(ז) כל מצות הבן על האב, אנשים חייבין ונשים פטורות. וכל מצות האב על הבן, אחד אנשים ואחד נשים חייבין. וכל מצות עשה שהזמן גרמה, אנשים חייבין ונשים פטורות. וכל מצות עשה שלא הזמן גרמה, אחד אנשים ואחד נשים חייבין. וכל מצות לא תעשה בין שהזמן גרמה בין שלא הזמן גרמה, אחד אנשים ואחד נשים חייבין, חוץ מכל תשחית וכל תקיף וכל תטמא למתים:

(ח) הסמיכות והתנופות וההגשות והקמיצות וההקטרות והמליקות וההנאות והקבלות,

**

פרק ב' - האיש מקדש

בדף מד. מבואר שהתנא של המשנה סבר לה כרבי יהודה דס"ל שאביה מקדש ולא היא, ומשם דנה הגמרא שלגבי המשך דין המשנה של התקדשי לי בתמרה סובר התנא כרבי שמעון, ומבאר הגמרא, שהאי תנא סבר כרבי יהודה בחדא וכרבי שמעון בחדא, לכן סמך דינים אלו בהדדי. ובאמת שבגמרא זה מסודר כשני משניות נפרדים אולם במשניות הם מסודרים כמשנה אחת ממש. ולהלן יבואר בזה עוד מהלך המתישב יותר בפשטות מצד דיני המשניות בעצמם.

נושא הפרק

והנה פרק זה עוסק ברובו ב"מה" מקדשים, ויכלול נידונים הן על ממון הקידושין והן על האיש והאשה עצמם, וכמו שיבואר. אולם המשנה הראשונה של הפרק עוסקת בתחילתה בדיני קידושין בשליח, ולכאורה אינו לפי כל הנושא של הפרק, ובוודאי טעמא בעי ובפרט שזו המשנה הראשונה של פרק זה, אתמהה.

ביאור המשנה הראשונה בב' אופנים

ובפשטות יש לומר דהנה דין המשנה הראשונה שמקדשים בשליח האיש או בשליח האשה וכן שהאב מקדש בתו גם בשליח, ובגמרא

טעותים ושינויים לגבי ממון הקידושין או לגבי האיש או המקום או האשה

ועכ"פ מיד פתח התנא לדון בשווי הפרוטה של הקידושין, שהוא הדבר שבו מתקדשת האשה לבעלה, האם מצטרפים התמורות להדדי או לו, ותליא באופן של אמירת נוסח הקידושין. ועתה ממשיך התנא לדון שוב במשנה ב' על הדבר שמקדשים בו כגון מי שהבטיח לקדש בדבר פלוני ונמצא דבר אחר, האם חלו הקידושין, והיינו שהחליף הדבר הבא בתורת כסף הקידושין, ושוב במשנה ג' מיירי כעין זה, אלא שבג' מיירי שהחליף לגבי הוא עצמו וכגון שאמר שהוא כהן ונמצא לוי וכן כל הדוגמאות המוזכרות שם במשנה, ושוב במשנה ד' שמינה שליח לקידושין והשליח שינה את המקום של הקידושין והיינו שוב החלפה אולם על מקום הקידושין וזה ע"י שליח דייקא דבדידיה הא חזינן דניחא להו בהך קידושין, ובזה ניחא קצת שבתחילת הפרק מתחיל התנא בדיני "בו ובשלוcho", ואז התחיל לבאר בקידושין הנעשים "בו", וכעת חוזר לדיני קידושין בשלוcho ונמצא שהמשנה הראשונה הינה כעין כותרת על הדינים

שלאחריה, בתחילה דיני "בו", ושוב דיני טעות של "בשלוcho".

ושוב חזר והמשיך במשנה ה' בדיני "על מנת" אלא שבמשנה ג' היו טעויות באיש המקדש שאמר שהוא כהן ונמצא לוי וכן כל הדוגמאות ואילו במשנה ה' הטעויות באשה שאמר "על מנת" שאין עליה נדרים וכו'.

שוב נידונים במה מקדשים

ושוב ממשיך במשנה ו' לחזור למה ששנה בריש הפרק לדון באופנים שאין שוה פרוטה, רק בצירוף התמורות, והמשיך לשנות כאן דינים אלו, אלא שדחאן לכאן כי כאן עוסק במקדש שתי נשים וכו' וזה מתחבר למשנה הבאה, משנה ז' העוסקת במי שקידש אשה ובתה או אשה ואחותה וכו' שזה ג"כ דיני מקדש שתי נשים.

ומכיון שחזר לדון בדיני הפרוטה עצמה שזה בדבר שבו חלים הקידושין המשיך במשניות עד סוף הפרק לדון ב"מה" מקדשים, בדיני מקדש בקדשים, קדשי קדשים וקדשים קלין, וכן במקדש במעשרות, ומשם במשנה ט' וי' לגבי מקדש באיסורי הנאה, או בתרומות, וכל זה הינו נידון דומה על הדבר שמקדשים בו.

לשון המשנה הראשונה העוסקת בשני נושאים

האיש מקדש בו ובשלוcho. האשה מתקדשת בזה ובשלוcho. האיש מקדש את בתו כשהיא נערה בו ובשלוcho. האומר לאשה התקדשי לי בתמרה זו, התקדשי לי בזו, אם יש באחת מהן שוה פרוטה, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. בזו ובזו ובזו, אם יש שוה פרוטה בכלן, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. היתה אוכלת ראשונה

ראשונה, אינה מקדשת, עד שיהא באחת מהן שוה פרוטה:

המשניות העוסקים בטעויות לגבי ממון הקידושין או לגבי האיש או המקום או האשה

(ב) התקדשי לי בכוס זה של יין ונמצא של דבש, של דבש ונמצא של יין, בדינר זה של כסף ונמצא של זהב, של זהב ונמצא של כסף, על מנת שאני עשיר ונמצא עני, עני ונמצא עשיר, אינה

סבולונות לאחר מפאן, אינה מקדשת, שמחמת קדושין הראשונים שלח. וכן קטן שקדש:

המשך בדיני המקדש כמה נשים יחד

(ז) המקדש אשה ובתה או אשה ואחותה כאחת, אינן מקדשות. ומעשה בחמש נשים ובהן שתי אחיות, ולקט אחד כלכלה של תאנים ושלחן היתה ושל שביעית היתה, ואמר הרי כלכם מקדשות לי בכלכלה זו, וקבלה אחת מהן על ידי כלן, ואמרו חכמים, אין האחיות מקדשות:

המשך הגידון כמה מקדשים

(ח) המקדש בחלקו, בין קדשי קדשים בין קדשים קלים, אינה מקדשת. במעשר שני, בין שוגג בין מזיד, לא קדש, דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בשוגג לא קדש, במזיד קדש. ובהקדש, במזיד קדש ובשוגג לא קדש. דברי רבי מאיר. רבי יהודה אומר, בשוגג קדש, במזיד לא קדש:

(ט) המקדש בערלה, בכלאי הפרם, בשור הנסקל, ובעגלה ערופה, בצפרי מצורע, ובשער נזיר, ובפטר חמור, ובבשר בחלב, ובחלין שנשחטו בעזרה, אינה מקדשת. מכרן וקדש בדמיהן, מקדשת:

(י) המקדש בתרומות ובמעשרות ובמתנות ובמי חטאת ובאפר חטאת, הרי זו מקדשת, ואפלו ישראל:

מקדשת. רבי שמעון אומר, אם הטעה לשבח, מקדשת:

(ג) על מנת שאני כהן ונמצא לוי, לוי ונמצא כהן, נתין ונמצא ממזר, ממזר ונמצא נתין, בן עיר ונמצא בן כרף, בן כרף ונמצא בן עיר, על מנת שבייתי קרוב למרחץ ונמצא רחוק, רחוק ונמצא קרוב, על מנת שיש לי בת או שפחה גדלת ואין לו, או על מנת שאין לי ויש לו, על מנת שאין לי בנים ויש לו, או על מנת שיש לי ואין לו. ובכלם אף על פי שאמרה בלבי היתה להתקדש לו אף על פי כן, אינה מקדשת. וכן היא שהטעתו:

(ד) האומר לשלוחו צא וקדש לי אשה פלונית במקום פלוני והלך וקדשה במקום אחר, אינה מקדשת. הרי היא במקום פלוני וקדשה במקום אחר, הרי זו מקדשת:

(ה) המקדש את האשה על מנת שאין עליה נדרים ונמצאו עליה נדרים, אינה מקדשת. פנסה סתם ונמצאו עליה נדרים, תצא שלא בכתבה. על מנת שאין עליה מומין ונמצאו בה מומין, אינה מקדשת. פנסה סתם ונמצאו בה מומין, תצא שלא בכתבה. כל המומין הפוסלים בפניהם, פוסלין בנשים:

חזרה לדיני כסף הקידושין אולם בשני נשים

(ו) המקדש שתי נשים בשוה פרוטה, או אשה אחת בפחות משוה פרוטה, אף על פי ששלח

**

דברי המאירי על סדר פרק האיש מקדש

וכו' כבר ביארנו בתחלת המסכתא על החלק השני שבספר שבא לבאר על ידי מי אדם יכול לקדש ר"ל אם דוקא על ידי עצמו או על ידי

לשון המאירי על ארבעת חלקי הפרק

והא לן דברי המאירי (קידושין מא.) המבאר את הפרק של האיש מקדש, וזה לשונו "האיש מקדש

- פרק ג' - האומר

אין לה יד לעניין זה אלא שאביה מקבל קידושיה וכן יתגלגלו בה קצת דיני שליחות.

"השני לבאר מה שנתגלגל בו מן החלק הראשון במי שמקדש בפחות משה פרוטה אלא שצירף מהם שנים או שלש ונתן לה בדבורים חלוקים אם מצטרפין אם לאו, והשלישי לבאר במי שנזדמן טעות בקידושיו ובכלל מי שמקדש שתי נשים כאחת כיצד הוא הדין, הרביעי לבאר במה שנתגלגל מן החלק הראשון במקדש בקדשים ובאיסורי הנאה".

שליח ובאי זה זמן יש יד לאשה לקבל קידושיה ובענין מי שנזדמן אי זה טעות בקידושין כיצד הוא הדין וביארנו שזה החלק יתבאר רובו בפרק זה וקצתו בפרק שלישי וכן ביארנו שקצת החלק הראשון נתגלגל בפרק זה בענין במה מקדשין ועל זה הצד יחלקו עניני הפרק לארבעה חלקים הראשון לבאר שהאיש מקדש על ידי שליח והאשה מתקדשת על ידי שליח ושהאיש מקבל קידושין לבתו קטנה או נערה אף על ידי שליח ויתגלגל בזה על אי זה צד ובאי זה זמן יש יד לאשה לקבל קידושיה ועל אי זה צד ובאי זה זמן

**

פרק ג' - האומר

נושאי הפרק בפרטיות ודברי המאירי בזה

ואח"כ מבאר המאירי את פרטי סדרן של המשניות בזה הפרק, ומחלקן לד' חלקים, א', דיני טעויות בין האמירה למעשה הקידושין בכמה צדדים, והב' דיני תנאים, והג' דיני ספיקות בכוונת אמירת הקידושין, והד' הקדמה לעשרה יוחסין.

וזה לשונו: "ועל זה הצד יחלקו עניני הפרק לארבעה חלקים, הראשון במה שנתגלגל בו מהחלק השני במי שנזדמן איזה טעות או מחלוקת בקידושיו כגון שהיה סבור שהיא כהנת והיא לוייה וכיוצא בזה או שזה שלחו לקדש לו וקדש לעצמו או שקדשה אחד לזמן כגון לאחר שלשים יום או מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך הזמן או שקדשה לזמן שאינו כגון לאחר שאתגייר וכו' כיצד דנין בכל אלו".

"השני לבאר המקדש על תנאי כיצד דנין בו ועל אי זה צד אנו דנין את התנאי שנתקיים

נושא הפרק בכלליות ומדברי המאירי בזה

הנה כל פרק האומר סובב על דיני אמירה בקידושין, וכמו שאכן נקרא פרק זה בשם פרק האומר, ובסוף הפרק כבר מתחיל הכנה לפרק עשרה יוחסין בהקדמת כללים של כל מיני סוגי קידושין למיניהם.

ובן כתב המאירי (קידושין נח:), בזה הלשון: "האומר לחברו וכו' כבר ביארנו בתחילת המסכתא שזה הפרק אמנם הוא בא לבאר החלק השלישי בענין המקדש על תנאי על אי זה צד צריך לקיים תנאו ועל אי זה צד אין תנאו כלום ומי שנולד לו ספק בקידושין אם קדש אם לא קדש או מי קדש וכיוצא באלו העניינים על אי זה צד דנין בו וכן ביארנו שיתגלגל בו קצת החלק השני בענין מי שנזדמן אי זה טעות בקידושיו וכן שיתחיל לבאר בו קצת החלק הרביעי בענין מקום שקדושיו עבירה או במקום שאין קדושיו תופסין כלל מהו דין התולדות".

אלה הם חסרונות בדיבור, או חסרון בחלות התנאי, או חסרון בחלות הקידושין.

דיני דיבורים עם עיכוב בחלות הקידושין

וממשיך עוד התנא **במשנה ו'** בתנאי בקידושין התלוי בעוד עיכובים בחלות הקידושין והיינו באופן שתולה הקידושין בשכרו שתתחייב בה אליו לעתיד ע"י שכירותו אליה, ונעשה מלוה, ולכן צריך להוסיף פרוטה.

דיני דיבור שאינו ברור

וכן בעוד אופני אמירה שאנו צריכים לדון בכוונת אמירתו מה נתכוון, וכל אלה הם דברים שהאמירה שלהם אינה מושלמת וברורה.

דיבורים הנוגעים לדיני נאמנות

וישוב ממשיך התנא **במשנה ז'** וח' בדיבורים המצריכים נאמנות, ויש אופנים שיש בהם חב לאחרני וכן **במשנה ט'** בכל מיני אופנים של אמירה שאינה ברורה ויש בהם חובה לכל אלה הנכללים בספיקות והנידון בהם עד כמה יש חלות לדיבור כזה לאסור מספק, וזה ג"כ מעניין הנאמנות בחב לאחרני.

וישוב ממשיך התנא **במשנה י'** ובמשנה יא' עוד בנידון של נאמנות באופן של ניגוד בין נאמנות הבעל לנאמנות האשה, או בין נאמנות הבעל בניגוד לנאמנות של בתו.

הקדמה לעשרה יוחסין

וישוב **במשנה יב'** בהקדמה הכללים של קידושין שיש בהם ניגוד בין הבעל לאשה ואחרי מי הוולד הולך, וזה הקדמה לפרק עשרה יוחסין. ובמשנה י"ג אופן הכשרת הממזרים שזה המשך למשנה הקודמת שקידושין של איסור כרת נעשה הוולד ממזר.

ועל אי זה צד דנין שלא נתקיים, השלישי לבאר הספיקות הנולדות הן לאב בקדושי בתו הן לאשה או לאיש בקדושין שמזה לזה או המחלוקות שאירעו ביניהם בענינים אלו הרביעי לבאר במקום שהקדושין עבירה או שאין תופסין כיצד דנין בתולדותיהן ר"ל אי זה מהם תולדותיהם כיוצא בהם ואי זה כיוצא באמותיהם ואי זה ממזר ואי זה פגום".

התמיהה לאחר הגדרת המאירי בחלקי הפרק

אולם באמת שאין כל חלק וחלק מסודר לגמרי באופן שכל דיני הטעויות יהיו יחד, ולכן עדיין צריכין אנו ליתן סדר בפרטי סדר המשניות.

קידושין בקדימה ואיחור ובקידושי אחר

ועתה נבאר פרטי המשניות: **המשנה הראשונה** מדברת על טעויות בקדימה ואיחור, שבא אחר וקדשה בתוך הזמן שטרם חלו לגמרי קידושי הראשון, ולכן הדוגמא הראשונה ששלח שליח לקדש לו אשה ולבסוף הקדימו השליח וקדשה לעצמו, ושוב נקטה המשנה דוגמאות שהוא עצמו קידש או לאחר שלשים יום, או מעכשיו ולאחר שלשים, ובא אחר וקדשה בתוך זמן זה.

דיני תנאי בכל מיני אופנים

והמשנה הב' והג' והד' מדברת בדיני תנאי בקידושין, שגם בתנאי יש את מעשה הקידושין ויש איחור בחלות הקידושין התלויים ועומדים בקיום התנאי, הרי לן שוב אמירה הקשורה בקדימה ואיחור.

וישוב ממשיך התנא **במשנה ה'** באומר כסבור הייתי ולא פירש תנאו וכן בתולה מעשה הקידושין שיחולו רק לאחר קיום התנאי שכל

**

לשון המשנה הא' העוסקת בקדימה ואיחור חלות

הקידושין

האומר לחברו צא וקדש לי אשה פלונית והלך וקדשה לעצמו, מקדשת. וכן האומר לאשה הרי את מקדשת לי לאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום, מקדשת לשני. בת ישראל לפה, תאכל בתרומה. מעכשיו ולאחר שלשים יום ובא אחר וקדשה בתוך שלשים יום, מקדשת ואינה מקדשת. בת ישראל לפה או בת פהן לישראל, לא תאכל בתרומה:

לשון המשניות העוסקים באמירות של תנאי

(ב) האומר לאשה הרי את מקדשת לי על מנת שאתן לך מאתים זוז, הרי זו מקדשת והוא יתן. על מנת שאתן לך מפאן ועד שלשים יום, נתן לה בתוך שלשים, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. על מנת שיש לי מאתים זוז, הרי זו מקדשת ויש לו. על מנת שאראך מאתים זוז, הרי זו מקדשת ויראה לה. ואם הראה על השלחן, אינה מקדשת:

(ג) על מנת שיש לי בית כור עפר, הרי זו מקדשת ויש לו. על מנת שיש לי במקום פלוני, אם יש לו באותו מקום, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. על מנת שאראך בית כור עפר, הרי זו מקדשת ויראה. ואם הראה בבקעה, אינה מקדשת:

(ד) רבי מאיר אומר, כל תנאי שאינו כתנאי בגי גד ובגי ראובן, אינו תנאי, שנאמר (במדבר לב) ויאמר משה אליהם אם יעברו בני גד ובני ראובן, וכתיב, ואם לא יעברו חֲלוּצִים. רבי חנינא בן גמליאל אומר, צריך היה הדבר לאמרו, שאלמלא כן, יש במשמע שאפלו בארץ פנען לא ינחלו:

המשניות העוסקים באמירה שיש בה עיכוב בחלות

הקידושין

(ה) המקדש את האשה ואמר כסבור הייתי שהיא כהנת והרי היא לויה, לויה והרי היא כהנת, עניה והרי היא עשירה, עשירה והרי היא עניה, הרי זו מקדשת, מפני שלא הטעתו. האומר לאשה, הרי את מקדשת לי לאחר שאתגיר או לאחר שתתגירי, לאחר שאשתחרר או לאחר שתשתחררי, לאחר שימות בעליך או לאחר שתמות אחותיך, לאחר שיחלוץ לך יבמיך, אינה מקדשת. וכן האומר לחברו, אם ילדה אשתך נקבה הרי היא מקדשת לי, אינה מקדשת. אם הייתה אשת חברו מעברת והפר עברה, דבריו קיימין, ואם ילדה נקבה, מקדשת:

(ו) האומר לאשה הרי את מקדשת לי על מנת שאדבר עליך לשלטון ואעשה עמך כפועל, דבר עליה לשלטון ועשה עמה כפועל, מקדשת. ואם לאו, אינה מקדשת. על מנת שירצה אבא, רצה האב, מקדשת. ואם לאו אינה מקדשת. מת האב הרי זו מקדשת. מת הבן, מלמדין האב לומר שאינו רוצה:

המשניות העוסקים באמירה המצריכה נאמנות

בבח לאחריני

(ז) קדשתי את בתי ואיני יודע למי קדשתי, ובא אחד ואמר אני קדשתי, נאמן. זה אומר אני קדשתי וזה אומר אני קדשתי, שניהם נותנים גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כוונס:

(ח) קדשתי את בתי, קדשתי וגרשתי כשהיא קטנה והרי היא קטנה, נאמן. קדשתי וגרשתי כשהיא קטנה והרי היא גדולה, אינו נאמן. נשבית ופדיתיה, בין שהיא קטנה בין

**(יא) קִדְּשִׁיתִי אֶת בֵּיתְךָ וְהָיָא אוֹמְרָת לֹא קִדְּשִׁיתִי
אֶלָּא אוֹתִי, הוּא אָסוּר בְּקִרְוּבוֹת קִטְנָה
וּקִטְנָה מִתְּרַת בְּקִרְוּבֵיו, הוּא מִתֵּר בְּקִרְוּבוֹת גְּדוּלָּה
וּגְדוּלָּה אָסוּרָה בְּקִרְוּבֵיו:**

הקדמה לעשרה יוחסין

(יב) כָּל מָקוֹם שֶׁישׁ קְדוּשִׁין וְאֵין עֲבָרָה, הַנִּלְדָּה הוּלָךְ אַחֵר הַזִּכָּר. וְאִיזָה, זֶה כֹהֲנֵת לְוִיָּה וְיִשְׂרָאֵלִית שֶׁנִּשְׂאֵת לִכְהֵן וּלְלוֹי וּלְיִשְׂרָאֵל. וְכָל מָקוֹם שֶׁישׁ קְדוּשִׁין וְיֵשׁ עֲבָרָה, הַנִּלְדָּה הוּלָךְ אַחֵר הַפָּגוּם. וְאִיזֹו, זֶה אֱלֻמָּנָה לִכְהֵן גָּדוֹל, גְּרוּשָׁה וְחִלּוּצָה לִכְהֵן הַדְּיוּט, מִמְּזֻזָּה וּנְתִינָה לְיִשְׂרָאֵל, בֵּת יִשְׂרָאֵל לְמִמְזֻר וּלְנִתִּין. וְכָל מִי שֶׁאֵין לָהּ עָלָיו קְדוּשִׁין אֲבָל יֵשׁ לָהּ עַל אֲחֵרִים קְדוּשִׁין, הַנִּלְדָּה מִמְזֻר. וְאִיזָה, זֶה הַבָּא עַל אַחַת מִכָּל הָעֲרִיּוֹת שֶׁבַתּוֹרָה. וְכָל מִי שֶׁאֵין לָהּ לֹא עָלָיו וְלֹא עַל אֲחֵרִים קְדוּשִׁין, הַנִּלְדָּה כְּמוֹתָהּ. וְאִיזָה, זֶה וְלֹד שֶׁפָּחָה וְנִכְרִית:

(יג) רַבִּי טָרְפוֹן אוֹמֵר, יְכוּלִין מִמְּזוֹרִים לְטָהֵר.
כִּיצַד. מִמְּזוֹר שֶׁנֶּשֶׂא שְׂפָחָה, הוּלָד עֶבֶד.
שֶׁחָרְרוּ, נִמְצָא הֵבֶן בֶּן חוֹרִין. רַבִּי אֱלִיעֶזֶר אוֹמֵר,
הָרִי זֶה עֶבֶד מִמְּזוֹר:

שְׁהִיא גְדוֹלָה, אִינוּ נֶאֱמָן. מִי שֶׁאָמַר בְּשַׁעַת
מִיתָתוֹ, יֵשׁ לִי בָּנִים, נֶאֱמָן. יֵשׁ לִי אֲחִים, אִינוּ
נֶאֱמָן. הַמְקֻדָּשׁ אֵת בְּתוּ סִתָּם, אֵין הַבּוֹגְרוֹת בְּכָלֵל:

(ט) מי שַׁיֵּשׁ לוֹ שְׂתִי כְּתִי בְּנוֹת מִשְׁתֵּי נָשִׁים וְאָמַר
קִדְּשָׁתִי אֶת בְּתִי הַגְּדוֹלָה וְאִינִי יוֹדֵעַ אִם
גְּדוֹלָה שְׂבַגְדוּלוֹת אוֹ גְּדוֹלָה שְׂבַקְטָנוֹת אוֹ קְטָנָה
שְׂבַגְדוּלוֹת שֶׁהִיא גְּדוֹלָה מִן הַגְּדוֹלָה שְׂבַקְטָנוֹת,
כֹּלֵן אֲסוּרוֹת חוּץ מִן הַקְטָנָה שְׂבַקְטָנוֹת, דְּבָרֵי רַבִּי
מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, כֹּלֵן מִתְּרוֹת חוּץ מִן הַגְּדוֹלָה
שְׂבַגְדוּלוֹת. קִדְּשָׁתִי אֶת בְּתִי הַקְטָנָה וְאִינִי יוֹדֵעַ אִם
קְטָנָה שְׂבַקְטָנוֹת אוֹ קְטָנָה שְׂבַגְדוּלוֹת אוֹ גְּדוֹלָה
שְׂבַקְטָנוֹת שֶׁהִיא קְטָנָה מִן הַקְטָנוֹת שְׂבַגְדוּלוֹת,
כֹּלֵן אֲסוּרוֹת חוּץ מִן הַגְּדוֹלָה שְׂבַגְדוּלוֹת, דְּבָרֵי
רַבִּי מֵאִיר. רַבִּי יוֹסִי אוֹמֵר, כֹּלֵן מִתְּרוֹת חוּץ מִן
הַקְטָנָה שְׂבַקְטָנוֹת:

(י) הָאוֹמֵר לֹאֲשֶׁה קִדְשָׁתִיךָ וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא
קִדְשָׁתִנִּי, הוּא אָסוּר בְּקִרְוּבוֹתֶיהָ וְהִיא מִתְּרַת
בְּקִרְוֵיו. הִיא אוֹמֶרֶת קִדְשָׁתִנִּי וְהוּא אוֹמֵר לֹא
קִדְשָׁתִיךָ, הוּא מִתֵּר בְּקִרְוּבוֹתֶיהָ וְהִיא אָסוּרָה
בְּקִרְוֵיו. קִדְשָׁתִיךָ, וְהִיא אוֹמֶרֶת לֹא קִדְשָׁתְךָ אֶלֶּא
בְּתִי, הוּא אָסוּר בְּקִרְוּבוֹת גְּדוּלָּה, וּגְדוּלָּה מִתְּרַת
בְּקִרְוֵיו. הוּא מִתֵּר בְּקִרְוּבוֹת קִטְנָה, וְקִטְנָה מִתְּרַת
בְּקִרְוֵיו:

* *

פרק ד' - עשרה יוחסין

בדיני ייחוד והמסתעף מזה, כי זה גם כעין איסורי חיתוך, והיינו שאסורים בייחוד בכדי שלא יבואו לאיסור עריות.

ובכתב המאירי (קידושין ט.ט.), **שיש ששה נושאים בזה הפרק**, הא' הוא היוחסין אלו הם וכלליות דיניהם, הב' בדיקת הייחוס, הג' דיני היוחסין

נושא הפרק ושישה חלקיו מדברי המאירי

נושא פרק זה ברור שהוא עוסק בעשרה היוחסין
ובדיני החיתון שביניהם, וממשיך בדיני
החיתון של הכהנים ופסוליהם דהיינו פסול
חללות שהוא פסול של כהונה, ושוב עובר התנא
לדיני יוחסין התלויים בנאמנות, ולבסוף עוסק

האסורים והמותרים לכהונה, והד' דיני הנאמנות המסתעפים מזה, והה' ספיקות בקידושין, והו' דיני ייחוד והמסתעף, כי יש דיני ייחוד התלויים באומנותו של אדם וממילא המשנה ממשיכה בעניין זה.

ו"ל: "עשרה יוחסין וכו' כבר ביארנו בתחילת המסכתא על החלק הרביעי שהוא בא לבאר עניני היוחסין ושכבר הותחל ביאור זה החלק בפרק שלישי ובאו בזה הפרק להשלים הענין בכל הלכותיו אלא שחזר וביאר בו עניינים כוללים ענייני המסכתא ועל זה הצד יחלקו עניני הפרק לששה חלקים, הראשון לבאר מנין היוחסין ועל אי זה צד הותרו להתערב זה בזה או

ואסרו, השני במי שלא נתברר יחוסו על אי זה צד בודקין אחריו ואי זה אנחנו מחזיקים אותו מן הסתם בכשר שלא יהא צריך בדיקה אחריו השלישי בפרטי יוחסין הכשרים או הפסולים לכהונה הרביעי על אי זה צד אדם נאמן בבנו להכשירו או לפסלו ועל אי זה צד אינו נאמן החמישי חוזר לשאר עניני המסכתא בקצת ספיקות הנולדות בקדושין ושאר ענינים שבאישות כיצד דנין בהם הששי לבאר בענין איסור ייחוד הן עם העריות הן עם שאר הנשים והן שרש הפרק דרך כלל אלא שיתגלגלו בו דברים שלא מן הכונה על ידי גלגול כמו שיתבאר".

**

המשניות העוסקים בדיני חיתון וייחוס של של כהנים ופסוליהם

(ד) הנושא אשה כהנת, צריך לבדוק אחריה ארבע אמהות שהן שמונה, אמה ואם אמה, ואם אבי אמה ואמה, ואם אביה ואמה, ואם אבי אביה ואמה. לוייה וישראלית, מוסיפין עליהן עוד אחת:

(ה) אין בודקין לא מן המזבח ולמעלה, ולא מן הדיוכן ולמעלה, ולא מן סנהדרין ולמעלה. וכל שהחזקו אבותיו משוטרי הרבים וגבאי צדקה, משיאין לפהנה ואינו צריך לבדוק אחריהן. רבי יוסי אומר, אף מי שהיה חתום עד בערכי הישנה של צפורי. רבי חנינא בן אנטיגנוס אומר, אף מי שהיה מכתב באסטרטיא של מלך: (ו) בת חלל זכר, פסולה מן הפהנה לעולם. ישראל שנשא חללה, בתו פשרה לפהנה. חלל שנשא בת ישראל, בתו פסולה לפהנה. רבי יהודה אומר, בת גר זכר פבת חלל זכר:

המשניות המונים את עשרת היוחסין וכללי דיניהם (א) עשרה יוחסין) עלו מבבל, פהגי, לויי, ישראל, חללי, גרי, וחרורי, ממזרי, נתיני, שתוקי, ואסופי. פהגי לויי וישראלי, מתרים לבוא זה בזה. לויי ישראל חללי גרי וחרורי, מתרים לבוא זה בזה. גרי וחרורי ממזרי ונתיני שתוקי ואסופי, כלם מתרין לבוא זה בזה:

(ב) ואלו הם שתוקי, כל שהוא מכיר את אמו ואינו מכיר את אביו. ואסופי, כל שנאסף מן השוק ואינו מכיר לא אביו ולא אמו. אבא שאול היה קורא לשתוקי, בדוקי:

(ג) כל האסורים לבוא בקהל, מתרים לבוא זה בזה. רבי יהודה אוסר. רבי אליעזר אומר, ודאן בודאן, מתר. ודאן בספקן, וספקן [בודאן, וספקן] בספקן, אסור. ואלו הן הספקות, שתוקי, אסופי, וכוותי:

המשניות העוסקים בדיני ייחוד והמסתעף

(יב) לא יתייחד אדם עם שתי נשים, אבל אשה אחת מתייחדת עם שני אנשים. רבי שמעון אומר, אף איש אחד מתייחד עם שתי נשים בזמן שאשתו עמו וישן עמהם בפנדקי, מפני שאשתו משמרתו. מתייחד אדם עם אמו ועם בתו, וישן עמהם בקרוב בשר. ואם הגדילו, זו ישנה בכסותה וזה ישן בכסותו:

(יג) לא ילמד אדם רוק סופרים, ולא תלמד אשה סופרים. רבי אליעזר אומר, אף מי שאין לו אשה, לא ילמד סופרים:

(יד) רבי יהודה אומר, לא ירעה רוק בהמה, ולא יישנו שני רוקים בטלית אחת. וחכמים מתירין. כל שעסקו עם הנשים, לא יתייחד עם הנשים. ולא ילמד אדם את בנו אפניות בין הנשים. רבי מאיר אומר, לעולם ילמד אדם את בנו אפניות נקיה (יז), ויתפלל למי שהעשר והנכסים שלו, שאין אפניות שאין בה עניות ועשירות, שלא עניות מן האפניות ולא עשירות מן האפניות, אלא הכל לפי זכותו. רבי שמעון בן אלעזר אומר, ראית מימך חיה ועוף שיש להם אפניות, והן מתפרנסין שלא בצער, והלא לא נבראו אלא לשמשני, ואני נבראתי לשמש את קוני, אינו דין שאתפרנס שלא בצער, אלא שהרעותי מעשי וקפחתי את פרנסתי. אבא גרין אש צדין אומר משום אבא גרין, לא ילמד אדם את בנו, חמר, גמל, ספר, ספן, רועה, וחונני, שאפניות אפניות לסטים. רבי יהודה אומר משמו, החמרים, רבן רשעים, והגמלין, רבן פשרים. הספנים, רבן חסידים. טוב שפרופאים, לגיהנם. והפשוט שבטבחים, שתפו של עמלק. רבי נהוראי אומר, מניח אני כל אפניות שבעולם ואיני מלמד את בני אלא תורה, שאדם אוכל משכרה בעולם הזה

(ו) רבי אליעזר בן יעקב אומר, ישראל שנשא גיורת, בתו פשרה לכהנה. וגר שנשא בת ישראל, בתו פשרה לכהנה. אבל גר שנשא גיורת, בתו פסולה לכהנה. אחד גר ואחד עבדים משחררים, אפלו עד עשרה דורות, עד שתהא אמו מישראל. רבי יוסי אומר אף גר שנשא גיורת, בתו פשרה לכהנה:

דיני יחוסין התלויים בנאמנות

(ח) האומר בני זה ממזר, אינו נאמן. ואפלו שניהם אומרים על העבר שבמעיה ממזר הוא, אינם נאמנים. רבי יהודה אומר, נאמנים:

(ט) מי שנתן רשות לשלוחו לקדש את בתו והלה הוא וקדשה, אם שלח קדמו קדושיו קדושין. ואם של שלולוחו קדמו, קדושיו קדושין. ואם אינו ידוע, שניהם נותנים גט. ואם רצו, אחד נותן גט ואחד כונס. וכן האשה שנתנה רשות לשלוחה לקדשה, והלכה וקדשה את עצמה, אם שלח קדמו, קדושיה קדושין. ואם של שלולוחה קדמו, קדושיו קדושין. ואם אינו ידוע, שניהם נותנין לה גט. ואם רצו, אחד נותן לה גט ואחד כונס:

(י) מי שיצא הוא ואשתו למדינת הים ובא הוא ואשתו ובניו ואמר, אשה שיצאת עמי למדינת הים הרי היא זו ואלו בניה, אינו צריך להביא ראיה לא על האשה ולא על הבנים. מתה ואלו בניה, מביא ראיה על הבנים ואינו מביא ראיה על האשה:

(יא) אשה נשאתי במדינת הים הרי היא זו ואלו בניה, מביא ראיה על האשה ואינו צריך להביא ראיה על הבנים. מתה ואלו בניה, צריך להביא ראיה על האשה ועל הבנים:

והקָרַן קִימַת לְעוֹלָם הַבָּא. וּשְׁאָר כָּל אֲמִנוֹת אֵינָן
 כֵּן. כְּשֶׁאָדָם בָּא לִידֵי חֲלִי אוֹ לִידֵי זָקְנָה אוֹ לִידֵי
 יְסוּרִין וְאֵינָן יָכוֹל לַעֲסוֹק בְּמַלְאכָתוֹ, הֲרִי הוּא מֵת
 בְּרָעַב. אֲבָל הַתּוֹרָה אֵינָה כֵּן, אֶלָּא מְשַׁמְרָתוֹ מְכַל
 רַע בְּנִצְרוֹתָיו וְנוֹתֶנֶת לוֹ אַחֲרִית וְתִקְוָה בְּזִקְנוּתוֹ.
 בְּנִצְרוֹתָיו מֵהוּ אוֹמֵר, (ישעיה מ) וְקִנִּי ה' יַחְלִיפוּ כַח.
 בְּזִקְנוּתוֹ מֵהוּ אוֹמֵר, (תהלים צב) עוֹד יִנוּבּוֹן בְּשִׁיבָה.

וְכֵן הוּא אוֹמֵר בְּאַבְרָהָם אָבִינוּ עָלֵינוּ הַשְּׁלוֹם,
 (בראשית כד) וְאַבְרָהָם זָקֵן, וְה' בֵּרַךְ אֶת אַבְרָהָם בְּכָל.
 מְצִינוֹשְׁעָשָׂה אַבְרָהָם אָבִינוּ אֶת כָּל הַתּוֹרָה כְּלָה
 עַד שֶׁלֹּא נִתְּנָה, שְׁנֵאמַר, (שם כו) עֲקֹב אֲשֶׁר שָׁמַע
 אַבְרָהָם בְּקִלִּי וַיִּשְׁמַר מִשְׁמֶרְתִּי מִצֻּרֹתִי חֲקוּלֹתִי
 וְתוֹרָתִי:

